

Tisdagen den 10 januari

Kl. 13.00–15.41

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 30 november samt för den 1, 2 och 6 december justerades.

§ 2 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Tredje vice talmannen meddelade
att *Paula Bieler* (SD) återtagit sin plats i riksdagen från och med den 24 december 2016, varigenom uppdraget som ersättare upphört för *Crister Spets* (SD) samt
att *Teresa Carvalho* (S) återtagit sin plats i riksdagen från och med den 2 januari, varigenom uppdraget som ersättare upphört för *Eva Lindh* (S).

§ 3 Anmälan om ersättare

Tredje vice talmannen anmälde
att *Heidi Karlsson* (SD) inträtt som ersättare för *Julia Kronlid* (SD) under tiden för hennes ledighet den 7 januari–30 juni samt
att *Jamal Mouneimne* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för *Katarina Köhler* (S) under tiden för hennes ledighet den 13 januari–30 juni.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Jamal Mouneimne* som suppleant i utrikesutskottet under *Katarina Köhlers* ledighet.

Tredje vice talmannen förklarade vald *under tiden den 13 januari–30 juni* till

suppleant i utrikesutskottet

Jamal Mouneimne (S)

§ 5 Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 12 januari kl. 14.00.*

§ 6 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2016/17:192

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:192 Utsatta områden i Sverige
av Roger Hedlund (SD)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 13 januari 2017.

Stockholm den 19 december 2016

Justitiedepartementet

Anders Ygeman

§ 7 Anmälan om faktapromemorior

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2016/17:FPM33 Förordning om ett europeiskt system för reseinformation och inresetillstånd *KOM(2016) 731* till justitieutskottet

2016/17:FPM34 Direktiv om företagsrekonstruktion och en andra chans för företagare *KOM(2016) 723* till civilutskottet

2016/17:FPM35 Meddelande om europeiskt initiativ för hållbarhet – Agenda 2030 *KOM(2016) 739* till utrikesutskottet

2016/17:FPM36 Ändring av förordning om ytterligare stöd till medlemsstater vid naturkatastrofer *KOM(2016) 778* till näringsutskottet

2016/17:FPM37 Rapport om gränsöverskridande informationsutbyte om trafiksäkerhetsrelaterade brott *KOM(2016) 744* till justitieutskottet

2016/17:FPM38 Förordning om återhämtning och resolution av centrala motparter *KOM(2016) 856* till finansutskottet

2016/17:FPM39 Åtgärder för riskreducering i förordningar och direktiv om kapitaltäckning och krishantering *KOM(2016) 854, KOM(2016) 852, KOM(2016) 850, KOM(2016) 853, KOM(2016) 851* till finansutskottet

2016/17:FPM40 Förordning och direktiv om mervärdesskatt vid gränsöverskridande e-handel *KOM(2016) 756, KOM(2016) 757, KOM(2016) 755* till skatteutskottet

2016/17:FPM41 Direktiv om mervärdesskattesats för elektroniska publikationer *KOM(2016) 758* till skatteutskottet

- 2016/17:FPM42 Förordning för ett styrningssystem för Energiunionen *KOM(2016) 759* till näringsutskottet
- 2016/17:FPM43 Energieffektiviseringsdirektivet och direktivet om byggnaders energiprestanda *KOM(2016) 761*, *KOM(2016) 765* till näringsutskottet
- 2016/17:FPM44 EU-kommissionens förslag till nya bestämmelser på elmarknadsområdet *KOM(2016) 862*, *KOM(2016) 863*, *KOM(2016) 861*, *KOM(2016) 864* till näringsutskottet
- 2016/17:FPM45 EU-kommissionens förslag till direktiv för förnybar energi för perioden 2020–2030 *KOM(2016) 767* till näringsutskottet
- 2016/17:FPM46 Europeiska handlingsplanen för försvar *KOM(2016) 950* till försvarsutskottet
- 2016/17:FPM47 Meddelande om initiativet för startup-företag och expanderande företag *KOM(2016) 733* till näringsutskottet
- 2016/17:FPM48 Förordning om territoriella typindelningar *KOM(2016) 788* till finansutskottet
- 2016/17:FPM49 Förordning om statistik över jordbruksföretag *KOM(2016) 786* till miljö- och jordbruksutskottet
- 2016/17:FPM50 Ny förordning om spritdrycker *KOM(2016) 750* till miljö- och jordbruksutskottet

§ 8 Anmälan om granskningsrapport

Tredje vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till finansutskottet:
RiR 2016:33 Svenska myndigheters beredskap inför Brexit-omröstningen

§ 9 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2016/17:58 till skatteutskottet

Skrivelser

2016/17:52 till finansutskottet

2016/17:53 till utrikesutskottet

2016/17:67 till utbildningsutskottet

2016/17:71 till arbetsmarknadsutskottet

Motioner

2016/17:3559, 3561, 3564 och 3566–3568 till utbildningsutskottet

§ 10 Ärende för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Socialutskottets betänkande

2016/17:SoU4 Ökad tillgänglighet till sprututbytesverksamheter i Sverige

§ 11 Svar på interpellation 2016/17:189 om konsekvensutredningar

Anf. 1 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jörgen Warborn har frågat finansministern om hon kommer att inleda ett arbete med att förbättra konsekvensutredningarna i de propositioner som Finansdepartementet lämnar till riksdagen. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på frågan.

För att svenska företag ska ha konkurrenskraftiga förutsättningar i förhållande till omvärlden är det centralt att reglerna är ändamålsenliga för att begränsa den administration som krävs för att följa regelverken. Även service, bemötande och korta handläggningstider är av stor vikt för ett konkurrenskraftigt företagsklimat och för att nå ökad tillväxt och sysselsättning. Det finns en outnyttjad potential i digitaliseringen som hjälpmedel för att göra det enklare för företagen samtidigt som det finns en förväntning från svenska medborgare och företag att fler myndighetskontakter ska kunna skötas digitalt.

Konsekvensutredningar är centrala i arbetet med att nå mer ändamålsenliga regler, och det är viktigt att de håller en god kvalitet. Tillväxtverket har ett ansvar att ge råd, stöd och utbildning till regelgivare på alla nivåer, och ett intensifierat stöd är av avgörande betydelse för att höja kvaliteten på de konsekvensutredningar som upprättas såväl på myndigheter som inom Regeringskansliet. Den 1 december fattade regeringen beslut om att ge Tillväxtverket ett uppdrag att ta fram en digital handledning för arbetet med konsekvensutredningar vid regelgivning. Handledningen ska fungera som ett konkret hjälpmedel när en konsekvensutredning upprättas.

Det förs en dialog med Tillväxtverket om hur de rådgivande och stödjande insatserna ska inriktas framöver. För att nå framgång måste konkreta stödinsatser sättas in där behoven är som störst. Exempelvis har Regelrådet identifierat att det ofta är beräkningar av kostnaderna för företagen som brister. Det är därför viktigt att de rådgivande insatserna framöver utgörs av ett konkret stöd så att Regeringskansliet och andra regelgivare kan förbättra framför allt kostnadsberäkningarna i sina konsekvensutredningar.

Anf. 2 JÖRGEN WARBORN (M):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för svaret. Jag och Mikael Damberg hade en debatt i denna fråga så sent som i slutet av november. Då handlade det lite bredare om konsekvensutredningar. I dag handlar det om konsekvensutredningar som kommer från Finansdepartementet. Eftersom jag hade ställt frågan till finansminister Magdalena Andersson är jag något förvånad över att det är innovations- och näringsminister Mikael Damberg som debatterar med mig i dag. Jag ska strax återkomma till detta.

Bakgrunden till att jag har ställt denna fråga är att detta hänger ihop med företagsklimatet. Har vi bra konsekvensbeskrivningar kan vi riksdagsledamöter ta bra och väl avvägda beslut som säkerställer att den lagstiftning som påverkar företagen ger så lite byråkrati som möjligt för dessa. Därmed kan företagen fokusera på sin kärnverksamhet.

När vi debatterade i november berömde jag Damberg. Vi delar åsikt i ett antal olika frågor. Först och främst tycker vi båda att nivån på konsekvensbeskrivningarna är för dålig. Kvaliteteten måste höjas. Damberg sa att ett bra beslutsunderlag ökar förutsättningarna för att skapa ändamålsenliga regler. Även detta håller jag med om. Vi delar också åsikten att om

vi kommer till rätta med konsekvensbeskrivningarna väntas det i förlängningen leda till både ökad sysselsättning och ökad tillväxt.

Tyvär var endast 36 procent av konsekvensutredningarna förra året godtagbara. Enligt den snabbanalys som jag har gjort verkar det vara som allra sämst på Finansdepartementet. Det är därför jag har ställt frågan om vad finansministern ska göra för att komma till rätta med problemet. Jag är något förvånad över att det är Mikael Damberg som tar debatten.

Låt mig för tydlighets skull upprepa frågan som jag ställde i interpellationen: Kommer finansministern att inleda ett arbete för att förbättra konsekvensbeskrivningarna i de propositioner som Finansdepartementet lämnar till riksdagen?

När arbetet nu verkar vara så fördelat i regeringen att det är innovations- och näringsministern som tar dessa frågor måste det betyda att han har ansvar för alla konsekvensbeskrivningar som regeringen lägger fram. Det måste vara ett väldigt tungt arbete. Visserligen kommer det inte jättemånga propositioner, men det kommer ändå några och det måste vara ett tungt arbete att ta ansvar för alla dem.

I *Propositionshandboken* står det avseende konsekvensanalyser att varje departement har ansvaret för att dessa görs i propositionsärenden som handläggs inom departementet. Jag tolkar detta som att det är finansministern och Finansdepartementet som har ansvar här, inte näringsministern.

Nu säger Damberg att handboken ska göras digital och att detta är lösningen. Jag har ingenting emot att den blir digital, utan tycker att det är bra. Det kommer dock inte att vara en tillräcklig åtgärd. Jag tror att man måste göra fler saker för att komma till rätta med detta.

Jag skulle vilja höra Dambergs åsikt och kommentarer om hur regeringen har organiserat detta arbete. Kommer näringsministern att ansvara för alla konsekvensberedningar?

Anf. 3 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Tack, Jörgen Warborn, för interpellationen och möjligheten att debattera denna viktiga fråga igen! Inte heller jag trodde väl att vi så snart efter den förra debatten skulle debattera detta igen. Jag förväntade mig nog att det skulle ha kommit ny statistik för året därpå för att se hur utvecklingen hade blivit. Det utlovade ju Jörgen Warborn i den förra debatten. Jag ser fram emot en sådan debatt.

Vi har just omorganiserat arbetet med Regelrådet för att komma närmare regelgivarna och komma närmare processen med att utforma reglerna. Det är därför Tillväxtverket nu har fått det här specifika uppdraget men också har fått i uppdrag att jobba med en digital handledning för att man ska tänka rätt från början när man utformar regler och konsekvensutredningar. Att tänka rätt från början är väl det absolut bästa vi kan göra när vi utformar regler.

Det är jag som har huvudansvaret för det här arbetet i regeringen. Sedan måste som alltid alla departement göra sin del av arbetet, men det är jag som är politikansvarig för det här arbetet, och det är därför jag svarar på frågorna.

Prot. 2016/17:51
10 januari

Svar på
interpellationer

Vi har just gjort en omorganisation. Detta debatterade vi förra gången också. Man kan ha lite olika uppfattningar om hur fristående en regelmyn- dighet som Regelrådet ska vara och hur nära kopplad den ska vara till dem som utformar reglerna. Här har vi hittat en balans mellan oberoende och en närmare koppling till dem som de facto utfärdar nya regler. Vi tror att det kommer att ge effekt med utbildningsinsatser, med konkreta hjälpme- del som den digitala handledningen och med andra insatser som gör att vi kan vända den här utvecklingen.

Titta mellan de olika departementen kan man göra över tid; jag tror att det blir väldigt svårt att bara titta på ett år framåt eller bakåt. Man kan säga att det varierar väldigt kraftigt mellan olika departement men också mellan olika år, vilket tyder på att det inte är det enskilda departementets problem eller utmaningar som är det centrala – vi har ett generiskt problem i Reger- ingskansliet med att ta stort ansvar för de här frågorna. Det är därför vi har organiserat arbetet på det här sättet. Jag kan till exempel notera att Finans- departementet är ett av de departement som har deltagit i utbildningsin- satser tillsammans med Tillväxtverket för att se hur man ska kunna bli bättre på att använda de här möjligheterna att utforma konsekvensutred- ningar på ett bättre sätt.

Jag tror att vi har ett gemensamt ansvar för att följa den här frågan framöver. Alla har naturligtvis ett eget ansvar i en sådan här process, men Regeringskansliet som myndighet har också ett ansvar för att hålla hög kvalitet i detta. Vi tror att den nya organisationen kommer att underlätta ett mer strukturerat och förebyggande arbete med dessa frågor.

Anf. 4 JÖRGEN WARBORN (M):

Fru talman! Jag förstår att Mikael Damberg har politikansvaret för det här området. Men jag tycker fortfarande att det han säger står lite i strid med det som står i *Propositionshandboken*. Jag tror att det är farligt om de andra ministrarna tror att det är Mikael Damberg som ska ansvara för samt- liga konsekvensbeskrivningar.

När det gäller Regelrådet och dess organisatoriska hemvist har vi väl ingen annan åsikt just i dagsläget. Låt nu detta verka igenom, och se vad som händer med det! Sedan får man väl utvärdera det om ett antal år och se om det blir bättre eller inte. Låt oss återkomma om det!

Fru talman! Låt mig tillåtas bli lite mer teknisk för att efterhöra hur innovations- och näringsministern har resonerat när det gäller några en- skilda konsekvensbeskrivningar från Finansdepartementet. Regelrådet har yttrat sig när det gäller växa-stödet. Det är en fråga där vi i och för sig har en politisk konflikt. Vi tycker väl för vår del kanske inte att detta kommer att vara den bästa vägen framåt. Men det handlar om att sänka arbetsgivar- avgifter för enskilda näringsidkare när de anställer sin första person. I för- ordningen tror jag att det är ungefär ett tiotal olika punkter – jag kan det inte exakt – som utredaren eller kommittén som gör en konsekvensbeskriv- ning ska gå igenom. På område efter område får konsekvensbeskrivningen kritik.

I sitt interpellationssvar säger ministern för det första att man ska titta på kostnadsberäkningar och bli bättre på det. Jag tror att det är bra, men jag tror inte att det kommer att lösa hela situationen. För det andra pratar man om det organisatoriska perspektivet. För det tredje ska man, om jag

fattar det rätt, göra kapitlet om konsekvensbeskrivningarna i *Propositionshandboken* digitalt.

Jag tror inte att detta kommer att lyfta. Jag tror inte att det kommer att vara tillräckligt för att möta upp konsekvensbeskrivningar när det gäller till exempel bristfälliga informationsinsatser eller hur man har tittat på småföretagares utsatta situation. Det finns en rad olika punkter som man tittar på i en konsekvensbeskrivning.

Hur ser ministern på detta? Kommer de åtgärder som ni har vidtagit att lösa situationen, så att konsekvensbeskrivningen i ett ärende som till exempel växa-stödet blir bättre? Hur hade en digital handledning löst den här frågan?

Man säger att man ska ge rådgivande stöd vid kostnadsberäkningar. Det innebär att innovations- och näringsministern ska ge finansministern råd om hur finansministern ska göra kostnadsberäkningar, om jag tolkar det rätt. Det blir lite märkligt.

Jag har ett annat exempel på ett yttrande. Det gäller Europeiska kommissionens direktiv om en gemensam bolagsskattebas. Det är ett stort ärende som påverkar väldigt många företag. I det fallet gavs inte Regelrådet tillräcklig tid att yttra sig. Då löser inga digitala handböcker den frågan. Några rådgivande insatser med fokus på kostnadsberäkningar lär inte heller lösa frågan.

Hur ser ministern på det här? Finns det andra åtgärder som man överväger från regeringens sida för att komma till rätta med detta?

Anf. 5 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Konsekvensutredningar är *ett* viktigt verktyg för att fatta klokare beslut och komma fram till en bra lagstiftning som stöder både tillväxt och andra samhällspolitiska mål som vi kan ha i den här kammaren och i regeringen. Men detta verktyg löser inte alla problem. Det handlar om beslutsunderlaget och en analys av situationen.

Jag tar den sista frågan först. I vissa fall – det vet vi i den här kammaren – hamnar vi i en tidssituation där annars normala processer inte riktigt kan gå till på samma sätt som vanligt. Det finns undantagsbestämmelser för vilket förarbete som måste till för sådan lagstiftning och sådana regler. Sverige som nation kan behöva införa regler snabbt. Det kan handla om icke förväntad lagstiftning eller en förordning som behöver tas fram för att hantera inte minst internationella situationer. Då kan det behöva gå snabbare.

En del av arbetet med konsekvensanalyser är också att sortera ärenden och rikta in konsekvensutredningarnas kvalitet framför allt på de områden som har stor betydelse för små och medelstora företags möjligheter att agera. Det är nämligen ofta de som drabbas av snåriga regler och tids- eller kostnadsfrågor i sitt arbete. Större organisationer har ofta lättare att sätta sig in i nya regelverk.

Jag tror att ambitionen hos alla i den här kammaren är att reglerna ska vara så bra som möjligt, alldeles oavsett vilken storlek det är på verksamheten de berör. Men det är klart att de regler som har en direkt koppling till verksamheter som berör väldigt många till exempel företag har en större betydelse i konsekvensutredningssammanhang än andra regler. Det är viktigt att man när man jobbar med konsekvensutredningar har den

Prot. 2016/17:51
10 januari

Svar på
interpellationer

rangordningsdiskussionen klar för sig. Vi måste ju rikta insatserna mot det som gör mest skillnad.

Den digitala handledningen har vi gett ett uppdrag om. Exakt vilken effekt den kommer att få får vi väl se när allt arbete är färdigt och den har prövats. Men min erfarenhet är att när man jobbar med handledningar som också hjälper en att följa olika steg och processer så missar man inte olika moment i konsekvensutredningarna. Det gör det lätt att till exempel få in frågan om små och medelstora företags situation och om det kostar tid och pengar för företag att implementera ny lagstiftning. Jag tror definitivt att ett sådant arbete, om det används, kommer att få betydelse.

Jag tror däremot inte att man kan se konsekvensutredningarna som det enda att diskutera när det gäller vilken typ av politik vi ska föra eller fatta beslut om. Konsekvensutredningar kan man ju tolka på olika sätt. Man kan också ha olika politiska bedömningar av vilka insatser som ger stor effekt eller inte.

Det här kommer att vara *ett* verktyg. Det kommer inte att lösa alla frågor, och jag tror inte heller att man kommer att kunna titta i statistiken och få alla svar om vilken lagstiftning som ska gälla framöver. Men det vi är helt överens om är att konsekvensutredningar är ett eftersatt arbete vars kvalitet behöver höjas. Ingen tjänar på att utredningsmaterialet från början är för bristfälligt för att man ska kunna fatta riktiga och kloka beslut framöver.

Anf. 6 JÖRGEN WARBORN (M):

Fru talman! Jag tror att regeringen är på fel spår. Man lägger kraft och tro på att digitaliseringen ska lösa det här.

Jag har absolut ingenting emot att man digitaliserar handboken eller gör andra checklistor. Men förordningen är egentligen glasklar. Där står ju ett antal punkter som man ska titta på i en konsekvensutredning. Problemet är att utredarna inte gör det. De går inte igenom det arbetet tillräckligt bra.

Handledningen, *Propositionshandboken*, finns redan. Det finns dessutom en tillhörande checklista. Ett speciellt pm finns framtaget för detta. Antingen får man titta på instruktionerna eller så krävs det ett politiskt ledarskap för att ta tag i frågan och säga: Här har vi ett riktigt problem. Vi måste åtgärda det problemet och vända trenden med erbarmligt dåliga konsekvensbeskrivningar.

Det är vad jag förväntar mig att ministern gör. Konsekvensutredningarna måste bli bättre. För att de ska bli det får vi sätta in rätt åtgärder. Man måste göra rätt analys och rätt åtgärder. Jag tror att regeringen har gjort delvis fel analys och som ett resultat av det satt in fel åtgärder.

Här finns det fler sätt att använda. Det gäller inte minst att regeringen har organiserat detta på det sätt som den har gjort, det vill säga att närings- och innovationsministern är ansvarig för samtliga konsekvensbeskrivningar. Det verkar väldigt märkligt.

Just hur arbetet är organiserat inom regeringen är en av de största möjligheterna för att konsekvensutredningarna ska bli bättre. När jag interpellerar finansministern eller möjligtvis landsbygdsministern nästa gång tror jag att det är helt centralt att de ministrarna svarar på hur de har tänkt arbeta med de frågorna. Det behövs ett politiskt ledarskap i de här frågorna.

Jag tvivlar inte på att Damberg har ett fokus och ett intresse av att säkerställa att konsekvensutredningarna blir bättre. Men jag tror inte att någon är kapabel att ta sig an alla konsekvensbeskrivningar.

Anf. 7 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Det är viktigt att se att även om jag har ett politiskt ansvar, inte minst för Tillväxtverket och frågor om förenkling för företagande, rubbar det inte den ansvarsfördelning som finns när man tar fram propositioner eller utarbetar lagstiftning i övrigt. Där måste man följa de regler som finns.

Man kan alltid säga att annat skulle göras och att en digital handledning inte är verkningsfull. Det får vi väl se. Det som hitintills visat sig svårt i konsekvensutredningar är just att utredare har haft svårt att bedöma de ekonomiska konsekvenserna. Det gäller inte bara statsbudgeten, vilket är en del av konsekvensutredningarna, utan även de ekonomiska konsekvenserna för ett enskilt företag, en bransch eller en sektor som drabbas av nya regler.

Det är där en digital handledning men också stöd från Tillväxtverket och Regelrådet som har jobbat med de frågorna under en lång tid kan vara ett stöd för dem som jobbar tidigt i processen med att ta fram nya förslag. Jag tror att en ny organisation, mer fokus, tydlig uppföljning och riksdagsdebatter som denna medför att vi blir bättre över tid. Det gäller alla departement och inte bara Finansdepartementet.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2016/17:183 om hot mot förtroendevalda

Anf. 8 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP):

Fru talman! Hans Rothenberg har frågat justitie- och migrationsminister Morgan Johansson vad han avser att göra för att motverka hot mot och stärka skyddet för förtroendevalda politiska företrädare. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Regeringen ser mycket allvarligt på tendenser till ett hårdnat samtals- och debattklimat. En alltför stor andel förtroendevalda drabbas av hot och hat. Nästan tre av tio förtroendevalda var utsatta för hot, våld och trakasserier under valåret 2014. Hoten och hatet får konsekvenser, till exempel att förtroendevalda lämnar uppdrag, tvekar inför en åtgärd eller undviker att uttala sig i vissa frågor. Att förtroendevalda tystas eller tystnar på grund av rädsla eller oro är ett hot mot det demokratiska samtalet och i förlängningen mot vår demokrati.

Som kultur- och demokratiminister vill jag understryka vikten av att förebygga förtroendevaldas utsatthet för hot och hat genom att öka kunskapen om och höja medvetenheten i dessa frågor. Rapporten *Politikernas trygghetsundersökning* från Brottsförebyggande rådet (Brå) utgör ett viktigt kunskapsunderlag som lägger grunden för ett effektivt förebyggande arbete. I juni 2016 gav regeringen för fjärde gången Brå i uppdrag att kartlägga omfattningen av hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda.

Prot. 2016/17:51
10 januari

Svar på
interpellationer

En viktig del i arbetet består i att öka anmälningsbenägenheten och motverka normaliseringen av hot och hat. Vidare behöver förtroendevalda som utsätts för hot och hat få stöd, och det måste finnas rutiner för hur utsattheten ska hanteras. Det förebyggande arbetet och stödet till förtroendevalda behöver särskilt förbättras på lokal nivå. Därför tilldelade regeringen i juni 2016 medel till Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) för att stödja och utveckla kommuners, landstings och regioners systematiska arbete för att förebygga och hantera hot och hat mot förtroendevalda. Därutöver tas nu ett bredare grepp om frågor som rör hot och hat mot det demokratiska samtalet. Under 2017 kommer regeringen att presentera en handlingsplan för att inleda ett mer systematiskt arbete för att förebygga hot och hat mot förtroendevalda, journalister och kulturutövare, som är centrala aktörer i vårt gemensamma offentliga samtal.

De förebyggande åtgärder som jag ansvarar för behöver samordnas med polisiära insatser och lagstiftning. Polismyndighetens arbete för att bekämpa brott som hotar de grundläggande fri- och rättigheterna, i vilket förtroendevalda ingår som målgrupp, är fortsatt prioriterat. Polisen har i dag att hantera demokrati- och hatbrottsgrupper i de tre storstadsregionerna, och i övriga regioner hanteras dessa ärenden i särskild ordning. I början av året överlämnade Gudrun Antemar betänkandet *Integritet och straffskydd* (SOU 2016:7) som innehåller förslag på hur lagstiftningen kan moderniseras och ge bättre skydd mot hot och kränkningar. Utredningens förslag bereds nu inom Regeringskansliet.

Regeringen har således en rad pågående insatser som lägger en god grund för kommande arbete. Mot bakgrund av de senaste årens samhällsutveckling är dessa frågor mycket angelägna för regeringen.

Anf. 9 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Tack för svaret, ministern!

Hot mot politiska företrädare är ett fenomen som ändrar skepnad över tid. Det är ett fenomen som får många förtroendevalda att lämna sina uppdrag. Det gör många tveksamma till att gå in i det för demokratin så viktiga engagemanget. Det kan vara alltifrån upplevd kritik mot impopulära men många gånger nödvändiga beslut till näthat och direkta hot mot den egna personen eller personer i dennes närhet. Nyligen mördades en lokalpolitiker i Finland. Under förra året mötte en engelsk parlamentariker samma öde.

Det finns ungefär 40 000 fritidsengagerade förtroendevalda människor i kommuner och landsting runt om i Sverige. Det är de människorna som utgör kärnan i den politiska gärning som bär upp Sveriges demokrati. Utan dessa tiotusentals människor som viger sin lediga tid och även tar tid från sina arbeten och familjer för att bidra till samhällsutvecklingen skulle den svenska representativa demokratin vara allvarligt beskuren.

Fru talman! Det är kanske inte vi som sitter i Sveriges riksdag och Sveriges regering som möter de tuffaste problemen när det gäller hot och våld, utan det är fritidspolitikerna. Vi har tillgång till säkerhetspolis och säkerhetstjänster. Det finns en struktur för att hantera det. Men för de personer som går till tisdagssammanträdet var tredje vecka i stadsdelsnämnden och tvingas fatta beslut om att skära ned på barnomsorg, omsorg och känsliga saker finns det inte något reellt skydd. Det finns inte heller något organiserat skydd.

Jag tror att ministern nämnde att 37 procent av alla kommuner har en handlingsplan för hot mot politiker – detta enligt Sveriges Kommuner och Landsting. Men det räcker inte, för det är 63 procent av kommunerna som inte har detta.

Det behövs strategier, men det behövs också aktion. Jag ställde min interpellation till justitieminister Morgan Johansson. Man kan kanske tycka att det är hugget som stucket vilken minister som svarar på interpellationen. Men jag märker på svaret att demokratiministern talar mycket om det förebyggande arbetet. Ja, det är viktigt. Det är viktigt att förebygga det hela. Men anledningen till att jag ville rikta mig till justitieministern i första hand är att det förekommer konkreta hot och aktioner mot enskilda så gott som varje dag ute i landet. Det behöver vi få en reaktion på, och vi behöver komma till handling.

Jag ser fram emot att regeringens handlingsplan kommer fram under 2017. Det här är tyvärr någonting som har eskalerat de senaste åren. Vi som har varit engagerade under flera decennier på olika nivåer i den svenska demokratin upplever i dag – jag tror att det gäller alla här – en förändring i tonläget i debatten såväl öga mot öga som på nätet och i andra sammanhang. Det är viktigt att detta förebyggs, men det är också viktigt att det hanteras när de riktiga problemen väl uppstår.

Jag skulle vilja fråga ministern: Vilket professionellt stöd anser statsrådet vara rimligt för fritidspolitiker som känner sig hotade eller trakasserade?

Anf. 10 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Fru talman! Tack, Hans Rothenberg! Jag delar den fruktansvärda verklighetsbeskrivning som Rothenberg lägger fram. Jag delar också Rothenbergs syn när han betonar att de mest utsatta är våra fritidspolitiker – våra lokal- och regionalpolitiker. Det finns en annan struktur för säkerhet och hantering av mejl, brev och så vidare för oss som finns i Sveriges riksdag och i regeringskvarteren.

Just därför behövs ett gediget arbete på alla dessa områden. Jag vill trots en viss skepticism från Rothenberg till det förebyggande arbetet betona just detta, för det är det som saknas. Det tydliggörs i de studier som nu finns att till exempel alldeles för få av våra kommuner har lokala handlingsplaner för hur man ska hantera dessa frågor trots att just kommunerna är det område där de mest utsatta finns. Det är förebyggande insatser som behövs.

Jag får frågor om vilket professionellt stöd som krävs. Det krävs att vi ligger på våra kommuner. Därför har vi gett detta uppdrag, så sent som under förra året, till Sveriges Kommuner och Landsting. De ska arbeta med frågan mycket mer aktivt. De har fått stöd för att göra detta, och de kommer fortsatt att få stöd för det. Man kan ta fram fantastiska handlingsplaner, ha goda idéer och tillsätta resurser på nationell nivå. Men detta måste också bli en tydlig angelägenhet för våra kommuner, och det måste finnas stöd för dem.

När jag är ute i vårt land och träffar kommunpolitiker och regionpolitiker vittnar alla om denna utmaning och detta problem. Det gäller inte minst konsekvenserna av hatet och hoten, nämligen avhoppet. Det som är

allra mest allvarligt när det gäller avhoppet är att det är de unga som lämnar politiken – de som ska bära vårt system vidare.

Jag såg detta under min tid som generaldirektör för en av våra myndigheter, som ansvarar just för frågorna att ge stöd till unga lokalpolitiker och till ett mentorskap. Det som många unga lokalpolitiker vittnade om var den ensamhet de kände i och med att de inte fick något stöd av de äldre lokala politikerna när det gällde hur de skulle hantera de här frågorna. Ett av de vittnesmål som jag har burit med mig under åren sedan dess kom från en ung politiker i en kommun – faktiskt en ung moderat – som vände sig till sin ordförande, den vuxne politikern, och frågade: Hur ska jag göra med detta? Hon fick då svaret: Det här får du vänja dig vid.

Det glömmet jag aldrig, för då har det gått väldigt långt. När vi inte ens har ett förebyggande arbete som kan motverka att unga lokala politiker får svaret att detta är någonting du får vänja dig vid har det gått för långt. Vi måste på ett mycket bättre sätt ha ett utarbetat metodstöd lokalt som gör att alla partier kan fånga in detta men också skapa en trygghet och konkreta verktyg. Det gäller att få våra politiker – unga som äldre, men kanske inte minst de unga – att känna att politiken är något de vill satsa på och jobba med. De ska känna att de vill bli politiker. Denna unga moderata politiker är fortsatt kvar. Hon kommer att bli, och hon är redan, en tuff motståndare.

Men vi behöver som sagt ett mycket professionellt och gediget arbete. SKL-uppdraget kommer att fortsätta. Handlingsplanen kommer att lägga en systematisk grund så att vi följer upp detta och inte bara fortsätter att få en massa rapporter om hur illa det är. Vi ska också mäta och märka att de insatser vi gör har effekt. Det tror jag är vad vi behöver.

Anf. 11 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Tack, ministern! Det är bra att det tas fram en handlingsplan, och det är bra att det görs förebyggande arbete. Men det behöver kompletteras med en plan för hur man ska kunna agera när realiteterna uppstår.

Det finns fyra stycken olika sorter av hot mot politiker, framför allt fritidspolitiker. Jag vill hellre tala om fritidsförtroendevalda. Politiker är vi på heltid, men det finns som sagt 40 000 människor som gör detta på sin fritid. De är förtroendevalda; de får andra människors förtroende. De är många gånger tvungna att gå ifrån sina arbeten, och det hämmar karriärutvecklingen. Att vara fritidsengagerad förtroendevald är inte någon dans på rosor. Det ger sämre pensionspoäng. Det finns många saker som gör att det inte är särskilt klokt att ägna sig åt detta, om man ska se rent krasst på det. Men det finns någonting positivt i den andra vågskålen: att få vara med och känna en delaktighet i samhället, att kunna påverka och att faktiskt göra verklighet av det som många sitter hemma och säger att någon annan borde göra.

Det handlar om det som händer på nätet i dag. Jag har personligen märkt ett otroligt förrått tonläge från 2014, och då är jag ändå oppositionspolitiker. Jag borde egentligen få applåder och hejklackar för att jag jagar regeringen med all den kraft som Alice Bah Kuhnke är värd. Men det har hänt någonting, och det är ett tonläge som inte bara rör de unga. Utan att namnge någon – för det ska man inte göra i riksdagens talarstol – kan jag säga att jag tänker på en person som jag har känt under ett antal decennier.

Det är en herre som har kommit upp i åldern och som dagligen sitter och sprutar ur sig hatiska och rent rasistiska inlägg på sociala medier.

Jag tycker att det här är riktigt oroväckande. Det är inte någon ungdomssynd, och det är inte något som man kan kalla för omoget beteende. Detta är medvetet. Det är människor som finns där ute som ger sig på både människor i grupp och enskilda förtroendevalda.

Vi har kriminella aktörer, mc-klubbar med flera. Det räcker att någon vill etablera sig i en liten kommun för att det ska bli ett riktigt ståhej. Det kommer kuvert till politiska företrädare med pistolkulor. Signalspråket är tydligt.

Det finns enskilda personer som kan ge sig på enskilda politiker. Det kan vara personer som har blivit berörda av vissa beslut. Vi vet att alla tyvärr inte mår så bra – inte ens i Sverige. Det är kanske någonting som har gått sönder. Vi får alla ta del av detta, och det kanske är denna typ av kontakter som berör mest.

Det handlar också om meningsmotståndare, och det tror jag är det minsta problemet.

Det är dessa grupper som står för detta: de anonyma, de kriminella, de enskilt berörda och de politiskt extrema meningsmotståndarna. Det är en normförskjutning som har skett. Politiker måste våga fatta obekväma beslut. Denna typ av hot påverkar den politiska processen.

Jag sa att jag tycker att det är bra att det finns en systematisk handlingsplan som är på gång. Men när det gäller realiteterna skulle jag vilja ge ministern chansen att i den här debatten nämna någonting: Vad ser regeringen att man rent konkret ska göra när problemen väl uppstår för den enskilda förtroendevalda? Det kan handla om någon som avgår redan i morgon.

Anf. 12 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Fru talman! Rent konkret behöver det finnas en medvetenhet. Både Hans Rothenberg och jag har läst de rapporter som vi båda hänvisade till, och även om mycket görs finns det fortsatt någon sorts idé som tyvärr råder i alltför många rum om att detta är någonting som man ska få tåla. Med kunskap och ökad medvetenhet måste vi spräcka den myten och få våra kommuner och regioner att bryta ned detta och ta fram handlingsplaner. Den här siffran, drygt 30 procent, är alldeles för låg. Det måste finnas lokala handlingsplaner. Det kommer att vara en viktig del framöver att vi säkerställer det arbetet.

Land ska med lag byggas, i alla fall enligt mig. Självklart måste vi ha en lagstiftning som fungerar i praktiken, och det innebär ju, vilket migrations- och justitieministern och inrikesministern tidigare har uppmärksammat, att polisen behöver ha de extraresurser som den nu får och att dessa tre hatbrottscenter får möjlighet att fortsatt arbeta och utveckla sina metoder. Men för att de ska kunna utveckla metoderna behöver vi också säkerställa att mörkertalet, som i dag är alldeles för stort, synliggörs. Det finns också studier som visar att alltför många förtroendevalda, inte minst lokalt, inte anmäler hoten och hatet. Det kommer att vara ett viktigt verktyg dels för att få ytterligare resurser till arbetet, dels för att öka medvetenheten om att detta är ett stort problem och inte enbart för den som blir utsatt utan

även för hela vårt samhälle när de som vi har valt och som har fått förtroendet att driva politiken lokalt, regionalt och nationellt hotas när de gör detta.

Fortsatt kommer det att krävas en rad insatser. Vi har nu flera underlag som vi arbetar med och som vi kommer att presentera under året. Vi har bland annat underlaget i form av Olle Wästbergs demokratiutredning där Olle Wästberg skriver fram flera förslag som på olika sätt ska stärka politikerna, inte minst lokalpolitikerna, möjligheter att verka, göra, tycka och tänka.

När det gäller de olika typer av hot som Hans Rothenberg beskrev vill jag lägga ytterligare ved på brasan genom att lägga till en kategori, nämligen den våldsbejakande extremismen. I arbetet som bedrivs från nationellt håll av den nationella samordnaren har vi tre identifierade våldsbejakande extremistiska grupper. De är också oerhört aktiva. Man kan kategorisera in dem under de kriminella, för det är ju kriminella handlingar att bedriva och förespråka våldsbejakande extremism, men det är också en stor sak som vi hanterar och framför allt jobbar mycket med lokalt och regionalt.

Vi behöver som sagt vara många som från olika plattformar arbetar gemensamt för att lyfta upp den här frågan. Det gläder mig oerhört att den här interpellationsdebatten blev till tack vare Hans Rothenbergs fråga, för vi behöver också över partigränserna identifiera det här problemet ytterligare och arbeta tillsammans för att få de här handlingsplanerna på plats så att alla politiker, oavsett var i landet de befinner sig, känner en trygghet och en lust till att fortsätta bedriva sitt arbete.

Anf. 13 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Det är 20 procent av de fritidsengagerade förtroendevalda som säger sig vara utsatta. Det finns ett mörkertal där. Men det är alltså bara 17 procent som anmäler detta hat och dessa hot och trakasserier.

En viktig aspekt att tänka på är tilltron till systemet. Om man anmäler detta måste det också vidtas en åtgärd. Det måste finnas en återkoppling, och vi vet att 63 procent av kommunerna inte har någon handlingsplan för detta. Det är allvarligt.

Det finns en annan aspekt att tänka på, och den handlar om de närstående. Det är inte sällan som man kan känna sig hyfsat trygg för egen del, men det finns alltid någon som vet var dottern går i simskola eller var ens fru eller man arbetar. Jag utgår från att regeringen har tänkt på detta, men det är ändå ett medskick att det yttre trycket på fritidsengagerade förtroendevaldas närmiljöer också spelar en mycket viktig roll.

Det här handlar om att säkra den framtida demokratin och att säkra rekryteringen av framtidens förtroendevalda. Det här är viktigt. Jag tycker att det är bra att man tar fram en handlingsplan. Jag hade hoppats på lite tydligare signaler när det gäller om man avser att ändra straffskalor och göra andra bedömningar av den här typen av förföljelse. Det skulle vara en signal som heter duga. Den som gör det här, den som utsätter någon annan för hat eller hot, måste ju ha ett eget ansvar, och ansvar innebär att man också får ta konsekvenserna när någonting inte går rätt.

Det är bra att polisen får resurser. Jag hoppas att polisen också får tydliga direktiv och man sedan också har tillräckligt med muskler för att kunna hantera detta.

Anf. 14 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Fru talman! När det gäller lagstiftningen finns detta på Morgan Johanssons bord, och arbetet pågår för fullt inom Justitiedepartementet när det gäller att hantera de förslag som Gudrun Antemar överlämnade i februari 2016. Den utredningen föreslog bland annat att det straffrättsliga skyddet mot hot och kränkningar ska stärkas i flera avseenden. Det finns alltså stor anledning att återkomma till den här frågan och diskutera detta, men just det här finns nu på bordet.

Jag vill avslutningsvis betona det som riksdagsledamot Rothenberg också understryker, nämligen vikten av att det här arbetet faktiskt blir konkret och vikten av att våra politiker, inte minst våra fritidspolitiker, lokalpolitiker och regionpolitiker, känner trygghet i att kunna bedriva sitt viktiga arbete. Det handlar inte enbart om dem, utan det handlar om oss alla och om hela vårt samhälle.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2016/17:139 om nationell antidopningsorganisation

Anf. 15 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Saila Quicklund har frågat mig när jag avser att ge besked kring planerna att samla det nationella antidopningsarbetet till en nationell antidopningsorganisation.

Som interpellanten känner till angav regeringen i budgetpropositionen för 2017 att en utgångspunkt för idrottspolitiken är att god etik ska genomgå alla delar av idrottsrörelsen, både i idrottsutövandet och i styrelserummen, såväl nationellt som internationellt.

Regeringen pekade på att idrottens antidopningsarbete är viktigt. I det ingår att idrottens antidopningsverksamhet inom elitidrotten fortsätter att utvecklas samt att olika aktörer bidrar till att gemensamt stärka arbetet mot dopning inom motionsidrotten. Regeringen anger att den avser att i samarbete med företrädare för idrottsrörelsen ta ställning till frågan om en samlad nationell antidopningsorganisation i Sverige.

Dialogen med företrädare för idrottsrörelsen pågår, och jag är inte beredd att nu lämna något besked om ställningstagande till frågan om en samlad nationell antidopningsorganisation i Sverige.

Anf. 16 SAILA QUICKLUND (M):

Fru talman! Tack för svaret, ministern! Jag hade nog hoppats på lite mer tydlighet och en beskrivning av vad som är på gång från regeringens sida vad gäller en så kallad Nado, alltså en fristående nationell antidopningsorganisation.

Dopningsfrågorna är tyvärr, måste vi säga, mer aktuella än någonsin i dag. Vi har nog alla följt medierapporteringen kring de här fallen och det arbete som pågår runt dem.

Prot. 2016/17:51
10 januari

Svar på
interpellationer

Jag tycker att vi kan vara tacksamma över att testerna har förfinats och att det är allt svårare för dem som brukar förbjudna preparat att klara testerna. Kanske är också idrotten renare än någonsin, trots allt. Det innebär ändå inte att arbetet kan stanna av, utan vi måste fortsätta med det här. Det är en viktig förtroendefråga framöver för idrotten, som gör en fantastisk samhällsnytta.

Jag och idrottsministern har debatterat frågan tidigare. Och jag sa i den förra debatten att jag skulle återkomma och följa upp frågan.

En så kallad Nado är nödvändig ur många aspekter. I den statliga utredningen, som alliansregeringen tog initiativ till, *Antidopning Sverige – En ny väg för arbetet mot dopning* föreslogs just en Nado. Utredningen hade många andra bra och konkreta förslag. Jag tycker att vi ska beakta dem när vi nu ska försöka genomföra det här, vilket jag hoppas att ministern kommer att göra.

Arne Ljungqvist – vi kan kalla honom antidopningslegend – har i många år kämpat mot dopning och så vidare. Hans koppling och närhet till forskningen måste också beaktas i arbetet framöver.

Fru talman! En bidragande anledning till att skilja antidopningsverksamheten från RF är just att Europarådskonventionen pekar på att all idrott ska omfattas av antidopningskonventionen. Det är inte fallet i Sverige. Här sticker vi ut. Idrotter där man i dag tävlar på nationell och internationell nivå ingår inte. De är inte anslutna till RF, och då omfattas de inte heller av antidopningsverksamheten, alltså den statligt stödda verksamheten. Det är inte bra.

Kosttillskottsintag ökar markant. Det är oroväckande. Till och med ungdomar talar om att de äter kosttillskott. Vi vet också att kosttillskotten strömmar in i landet helt okontrollerat. Tillsynen av det måste verkligen stärkas omgående.

Det är kommunerna som har tillsynsansvaret. De har dåliga resurser och hinner inte prioritera det här. Till exempel granskade Livsmedelsverket och Läkemedelsverket vid ett tillfälle 43 kosttillskott och fann flera kända biverkningar av dessa. De preparaten finns kvar på nätet och i butikerna.

Flera dopningsfall har också kommit fram. Det handlar om nya målgrupper. Nu fastnar också kvinnor i dopningskontrollerna. Det är oroväckande.

Min fråga till statsrådet blir återigen: Hur ser statsrådet på utvecklingen i dag? Kan han, mer ingående, beskriva den process som pågår när det gäller Nado? Han får gärna återkomma i fråga om det.

Anf. 17 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag är precis lika bekymrad över utvecklingen som Saila Quicklund är. Vi ska dock komma ihåg att många av de mest uppmärksammade dopningsfallen de senaste åren har skett i andra länder. Det är också internationellt som de största bekymren med dopning finns. Det beror bland annat på den historia och den tradition som har funnits i Sverige. Det finns ett starkt engagemang i antidopningsarbetet. Arbetet har drivits systematiskt. Inte minst idrottsrörelsen själv har visat tydligt ledarskap.

Detta måste man ta hänsyn till när man diskuterar förändringar av arbetet. Enligt min mening är det nämligen viktigt att idrottsrörelsen är med på tåget, att det finns förståelse för de förändringar som i så fall ska göras

och att det finns förtroende för den eventuellt nya organisation som i så fall ska växa fram och ansvara för antidopningsarbetet.

Det är med utgångspunkt i just detta som vi för en dialog med idrottsrörelsen. Vi vill diskutera möjliga vägar framåt för att kunna etablera en antidopningsverksamhet som omfattar alla idrotter och all idrottsverksamhet. Även om vi i Sverige har kommit långt när det gäller antidopningsarbetet inom den organiserade idrotten har vi nämligen, precis som Saila Quicklund antydde, problem när det kommer till det oorganiserade idrottsutövandet – kanske framför allt på gym, av företrädesvis män mellan 18 och 35 år. Här finns det mycket mer att göra.

Det är också med anledning av det som vi har beslutat oss för att vända på varje sten. Det gäller alltifrån diskussionen om en fristående antidopningsorganisation till idén om att kunna genomföra kontroller, även på privatägda gym och liknande. Jag tror att vi måste vara beredda att vidta olika typer av åtgärder om vi ska komma framåt och minska dopningen i samhället som helhet.

Anf. 18 SAILA QUICKLUND (M):

Fru talman! Jag upplever ändå att Riksidrottsförbundets ordförande är positiv till Nado. Det skulle underlätta processen, om det nu finns en vilja till det. Jag tror också att en rad olika åtgärder måste till, men Nado är en viktig variant.

Jag vill ta tillfället i akt och lyfta upp en fråga. I höstas föreslog statsrådet att man skulle dopningstesta gymbesökare. Jag tycker att skrivningen och det som uttalades när det presenterades var luddiga. Förslaget förväntar till viss del. Jag ska motivera varför.

Straffskalorna för dopningsbrott och narkotikabrott bör korrespondera. Har statsrådet en annan åsikt när det gäller det? Om regeringen eller statsrådet vill höja straffen för dopningsbrott bör motsvarande höjning ske när det gäller narkotikabrott. Avser regeringen att göra det och i så fall när? Det vore inkonsekvent och orimligt att skärpa straffen när det gäller dopningsmedel samtidigt som synen på narkotika riskerar att röra sig i mildrande riktning.

Förslaget innefattar också tvångsmedel. Det verkar inte rimligt att ge sådana befogenheter till en ny specialiserad myndighet. Det jag tycker är märkligt är att polisen redan i dag kan ingripa med tvångsmedel mot personer som är skäligen misstänkta för dopningsbrott. Det görs i dag. Vad skulle skillnaden bli? Statsrådet får gärna förklara det för mig. Företrädare för staten kan använda sig av tvångsmedel som gripande, kroppsvisitering, kroppsbesiktning och husrannsakan. De är bland de mest ingripande åtgärder ett demokratiskt samhälle kan använda mot sina medborgare.

När det gäller polis och åklagare är användningen av sådana tvångsmedel en skör balansgång mellan kraven på att å ena sidan klara upp brotten och att å andra sidan respektera den enskildes integritet. Just integritetsaspekten har varit uppe till diskussion mycket, särskilt kopplat till det här förslaget. Integritetsskyddskommittén har också kommit fram till att skyddet för den personliga integriteten inte är tillräckligt reglerat i svensk lagstiftning i dag.

Förslaget framstår som sagt som otydligt för mig. Det låter ogenomtänkt. Det måste ha tillkommit i en hast. Jag tycker inte heller att det står i

proportion till brottet. Det är framför allt inte rättsligt analyserat, eftersom vi har två komponenter som bör följa varandra – dopning och narkotika.

Jag skulle önska att statsrådet preciserade förslaget lite mer, utifrån de frågor som jag nu har ställt. Återkom gärna med det!

Anf. 19 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag är förvånad över Saila Quicklunds vändning i debatten. Saila Quicklund ställer en interpellation där hon tycker att regeringen gör för lite på dopningsområdet och att det går för sakta med att etablera en fristående antidopningsorganisation.

Jag är den första att hålla med om att många politiska processer borde gå snabbare. Men när det gäller etableringen av en fristående antidopningsorganisation måste den processen också ställas mot den omedelbara nyttan av att snabbt komma framåt på området. Med tanke på att vi har en så välfungerande antidopningsverksamhet inom den organiserade idrotten finns det faktiskt tid för att gå igenom detaljerna. Det finns tid för att se till att en förändring av antidopningsarbetet blir så genomtänkt att man kan undvika eventuella fallgropar och definitivt undvika eventuella backlash, som skulle innebära att antidopningsarbetet stannar av eller åtminstone saktar ned i Sverige.

Det är hela förklaringen till att vi har valt en process där vi i dialog med Riksidrottsförbundet vänder på varje sten för att se hur förändringar av antidopningsarbetet ska kunna ske på bästa sätt, utan att äventyra Sveriges goda position på området.

Å ena sidan vill Saila Quicklund att man ska snabba på där en skyndsamtet egentligen inte är akut. Å andra sidan dömer hon ut en debatt och en diskussion där man lyfter olika vägar för att komma åt det som är det stora problemet när det kommer till dopning i vårt land, det vill säga dopningen inom det oorganiserade idrottsutövandet, bland annat på gymmen, när det gäller unga män mellan 18 och 35 år.

I egenskap av socialdemokrat lyfte jag ett förslag i höstas. Det var ett förslag som hade hämtats ur Socialdemokraternas idrottspolitiska program. Det är ett program som har arbetats fram under lång tid och i nära dialog med idrottsrörelsen. Programmet har en väldigt bred ansats där dopning utgör en del.

Då undersöktes möjligheten att inrätta kontroller på gym. Nu låter det på Saila Quicklund som att detta vore någonting helt väsensskilt och någonting som man aldrig har hört talas om i Sverige. Men det är ju inte sant. I en av Sveriges största gymkedjor, Friskis och Svettis, som är en del av Riksidrottsförbundet, finns det redan i dag möjlighet att göra kontroller för att upptäcka dopning. Det är den typen av kontroller och den typen av verksamhet som jag tror att man måste titta närmare på och som kan fungera som modell för gymkedjor och enskilda gym som inte är anslutna till Riksidrottsförbundet.

Problemet i dag är ju att många gym inte känner något ansvar för att jobba för att förebygga dopning, för att etablera en antidopningskultur och för att, om man upptäcker dopning, försöka att motverka det och få bort det från sin verksamhet. Det är ju detta som vi behöver komma åt.

Men det här är bara ett förslag i raden av många fler som vi behöver analysera om vi ska kunna föra dopningsarbetet vidare och inte minst om

vi ska komma åt det som är det stora problemet i dag, nämligen dopningsförekomsten inom den oorganiserade idrotten.

Prot. 2016/17:51
10 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 20 SAILA QUICKKLUND (M):

Fru talman! Moderaterna vill se en Nado, en fristående nationell antidopningsorganisation där alla idrotter ska innefattas. Det är också det som Europarådet har lagt fram och som flera nationer har. Detta nämner inte ministern, utan hans åtgärd för att förbättra antidopningsarbetet är att vanliga människor på gym ska dopningstestas. Integritetsaspekten verkar inte finnas med, och det finns fortfarande en stor otydlighet kring detta.

Anledningen till att jag ställde den här interpellationen till ministern är att vi vill ha en uppföljning av arbetet kring en Nado. Vi vill ha en större tydlighet i ministerns förslag om att man ska kunna testa människor på gym. Jag tycker att det fortfarande saknas en tydlighet på det här området.

När man, som ministern, kommer med förslag och det finns en samverkan mellan två olika lagstiftningar – det handlar om dopning och narkotika – måste dessa följas åt. Ministern har inte svarat på frågan om han tycker att det ska vara hårdare straff eftersom han vill höja straffskalan för narkotikabrott.

Det finns en stor otydlighet. Jag hade hoppats att ministern skulle lämna ett tydligare svar. Men vi får säkert all anledning att ytterligare komma tillbaka i den här frågan.

Avslutningsvis tackar jag för debatten.

Anf. 21 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Anledningen till arbetet inte går framåt så snabbt som både Saila Quicklund och jag skulle önska är ju att vi har ett så väl fungerande dopningsarbete, så att vi måste gå framåt med aktsamhet för att inte låta det goda arbete som i dag utförs försvåras eller sakta av. Det är därför som det är så viktigt att gå i takt med idrottsrörelsen för att se vilka eventuella fallgropar det finns i etablerandet av en fristående Nado. Hur kan vi se till att vi inte försöker fixa det som inte är trasigt?

Jag är helt övertygad om att vi kommer att hitta en väldigt bra lösning och en väg framåt, men låt det ta den tid som det tar. Alternativet, att vi hastar fram någonting som är illa underbyggt bara för principens skull, tror jag vore väldigt olyckligt. Det skulle vara ett slag, inte bara mot svensk idrottsrörelse utan också mot antidopningsarbetet som sådant.

Avslutningsvis vill jag tacka Saila Quicklund för hennes engagemang i den här frågan, och jag ser fram emot nya diskussioner och debatter i antidopningsfrågan och i andra frågor. Tack så mycket!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2016/17:174 om barnidrottsombudsman

Anf. 22 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Saila Quicklund har frågat mig hur jag avser att gå vidare med förslaget om att inrätta en barnidrottsombudsman.

Jag vill tacka interpellanten för att hon lyfter frågan om skyddet av barn inom idrottsrörelsen. Den här regeringen tar arbetet med att skydda barn och deras rättigheter på allvar. Så sent som den 22 juni beslutade regeringen om en uppdaterad handlingsplan till skydd för barn mot människohandel, exploatering och sexuella övergrepp. Regeringens avsikt att göra barnkonventionen till lag ligger fast.

Skyddet av barn och barnets rättigheter ska alltid stå i första rummet, och detta ska gälla inom livets alla områden. Bristande skydd av barn samt övergrepp på barn förekommer tyvärr inom livets alla områden. Idrotten är en stor del av många människors liv, och den utgör inget undantag i detta avseende. Idrotten har sina idrottsspecifika utmaningar att arbeta med på samma sätt som det finns specifika utmaningar inom trossamfunden, skolan och familjen, på festivaler eller på internet.

Jag vet att den svenska idrottsrörelsen har gjort mycket för skyddet av barn, och jag vet att det finns mycket kvar att göra. Jag vet också att arbetet är svårt och att det kräver såväl kunskap och långsiktighet som öppenhet och civilkurage. Ett bra samarbete med socialtjänst och polis är nödvändigt. Att anmäla misstankar om att barn far illa till socialtjänsten ska vara en självklarhet. Stödmaterial om trygga idrottsmiljöer som Sisu Idrottsutbildarna har tagit fram hjälper föreningar att jobba med de här frågorna.

Som interpellanten väl känner till är den svenska idrottsrörelsen en fri och självständig folkrörelse som fattar sina beslut utan statlig inblandning. Detta är lika självklart som att idrotten verkar under samma lagstiftning som övriga samhället. Jag tror inte på idén om att staten ska inrätta en särskild barnombudsman för just idrotten. Jag tror på idén om att idrotten ska ta det ansvar som ankommer Sveriges största folkrörelse och att Riksidrottsstämman är rätt forum för interpellantens förslag.

Anf. 23 SAILA QUICKLUND (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Idrotten är i dag den i särklass största folkrörelsen i Sverige med 650 000 ideella ledare som varje dag gör fantastiska insatser för våra barn och ungdomar och för samhället i stort. Jag hyllar ofta idrottsrörelsen, och jag har under hela mitt liv verkat inom den på olika positioner. Därigenom vet jag också vilken fantastisk samhällsnytta idrotten gör.

Ca 1 miljon barn och unga i åldern 6–18 är medlemmar i en förening som är ansluten till Riksidrottsförbundet. Lägg därtill också dem som inte är anslutna men som ändå idrottar. 90 procent av alla barn och ungdomar är någon gång medlem i en förening inom idrotten. Det innebär också att idrottsrörelsen har ett otroligt stort ansvar för att verksamheterna utövas på bästa sätt.

Fru talman! Idrottsministerns svar förvånar mig verkligen oerhört mycket. I svaret finns flera felaktiga tolkningar av idrottsrörelsens uppbyggnad och organisation och hur den fungerar.

Jag ska bemöta några av påståendena från ministern. Ministern säger: Regeringen tar arbetet med att skydda barn och deras rättigheter på allvar. Notera då att barnens skydd och rättigheter skiljer sig avsevärt mellan idrottsrörelsen och övriga samhället. Det är till exempel inte möjligt för ideella ledare att begära utdrag från belastningsregistret. Det kan ju ske inom skolans verksamhet.

I fråga om uteslutning *kan*, beroende på hur idrottsföreningens stadgar lyder, sexuella övergrepp vara en grund för uteslutning ur idrottsföreningen. Sexuella övergrepp *kan* vara en grund för uteslutning.

Ministern uttrycker att skyddet av barn alltid ska komma i första rummet. Inom idrotten förekommer det och har det förekommit till exempel sexuella övergrepp. Varför får då barnen inom idrotten inte det stöd som så många efterfrågar? Det gäller till exempel stöd i det enskilda fallet, som i dag inte kan ges. Ministern säger en sak om skydd för barn, men i verkligheten fungerar det helt annorlunda.

Samarbetet med socialtjänsten är viktigt, säger ministern, och att anmäla misstankar om att barn far illa till socialtjänsten ska vara en självklarhet. Ja, men inom idrotten finns ingen anmälningsplikt till socialtjänsten så som det gör under skoltid. Hur sker samarbetet mellan idrottsrörelsen och socialtjänsten, anser ministern? Är ministern inte medveten om att det inte finns någon anmälningsplikt?

Den svenska idrottsrörelsen ska vara fri och självständig, säger ministern. Jag håller med. Dock kan inte hälso- och sjukvårdsministern, som idrottsministern också är, strunta i eller blunda för att barn far illa fysiskt eller psykiskt och inte får de insatser som de behöver för att idrotten är självständig. Idrottsministern skjuter över problematiken och sitt övergripande ansvar på idrottsrörelsen. Det tycker jag är oansvarigt, då det handlar om utsatta barn och ungdomar.

Vi har hört om många fall av övergrepp, och de som har varit utsatta har varit tydliga med att resurserna inte är tillräckliga. Ministern säger att det här är en fråga för Riksidrottsstämman. Ska Riksidrottsförbundet besluta om en barnidrottsombudsman? Det är helt felaktigt.

Frågan är: Har alla de människor som påtalar brister för ministern fel?

Anf. 24 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Saila Quicklund påstår att det finns en massa felaktigheter i mitt interpellationssvar. Hon har inte kunnat bevisa ett enda av sina påståenden i det inlägg hon gjorde nyss här i riksdagen.

Däremot verkar det finnas ett stort missförstånd hos Saila Quicklund, och det verkar vara det som ligger till grund för hennes förslag om inrättandet av en barnidrottsombudsman. Missförståndet är att hon jämför idrottsrörelsen med skolan, rakt av.

Det är klart att det finns många likheter mellan svensk skola och svensk idrottsrörelse. Båda har en verksamhet där företrädesvis barn och ungdomar befinner sig. Båda har en verksamhet där man är beroende av vuxna ledare som tar ett stort ansvar som kanske ligger utöver det som man kan beteckna som ett professionellt ansvar.

Den stora skillnaden är att skolans verksamhet är myndighetsutövning. Idrottens verksamhet bedrivs i folkrörelsetraditionens anda. Det sker självständigt från staten och myndigheterna. Det sker många gånger på ideell basis. Verksamheten bedrivs företrädesvis inte av professionella anställda utan av ideella ledare, många gånger föräldrar. Det är en helt annan typ av verksamhet, där det inte går att ställa samma krav som på en myndighetsverksamhet utan att göra våld på det som är själva grunden för förenings- traditionen.

Det här har dock inte varit min största kritik mot förslaget om en barnidrottsombudsman. Förslaget handlar om att särskilt peka ut idrottsrörelsen och idrotten och säga att vi behöver en särskild myndighet för just den här delen av det ideella samhället. Kommer Saila Quicklund att följa upp sitt förslag om en barnidrottsombudsman med förslag om en barnombudsman för scouternas verksamhet? För kyrkans verksamhet? För de politiska ungdomsförbundens verksamhet? För alla andra sektorer där barn och ungdomar har en aktiv fritid eller befinner sig?

Jag tror inte på att särskilja på det här sättet. Jag tror att om vi ska komma till rätta med problemet att barn och unga far illa på grund av sexuella övergrepp, våld, trakasserier och diskriminering måste alla samhällsaktörer hjälpas åt. Men de måste göra det utifrån sina respektive roller. Staten, kommunerna och landstingen och myndigheterna ska göra det utifrån sina roller, men idrottsrörelsen och andra ideella organisationer måste göra det utifrån att de är folkrörelser och därmed har andra förutsättningar men också andra möjligheter att bedriva ett aktivt arbete mot den här typen av våldsamheter och trakasserier.

Jag är därför väldigt glad att Riksidrottsförbundet har ett samarbete med Bris och att man tar frågan på stort allvar, för det är där man måste börja. Men fortsättningen måste naturligtvis bli att medvetenheten om problematiken växer i hela idrottsrörelsen och att man tar detta på allvar, inte bara inom Riksidrottsförbundet eller specialidrottsförbunden utan ända ned på klubb- och föreningsnivå. Det är där man har möjlighet både att upptäcka de felaktigheter som begås och att bygga en kultur och en verksamhet som gör att det inte förekommer i framtiden.

Anf. 25 SAILA QUICKLUND (M):

Fru talman! Idrottsministern har lyft fram att insatser redan finns som ska kompensera för de saker som till exempel Patrik Sjöberg och Klas Östberg med flera – många flera – driver. Tyvärr räcker de här insatserna inte till. Vi vet nu att RF tillsammans med Bris har en stödtelefon. Det finns statliga pengar för det här – det är integrationspengar, vilket gör att de är vikta för nyanlända – och stöd för ledare.

Det här kommenterade Bris i en artikel i Aftonbladet så sent som i förra veckan. Bris säger att nu måste vi ta övergreppen som sker inom idrotten på allvar. Det är alltså inte bara vi som driver den här frågan utan även organisationerna själva.

Om ministern hade läst på hade han också noterat att jag säger att man bör utreda förutsättningarna för att inrätta en barnidrottsombudsman. Det kan också betyda att Barnombudsmannen får ökade mandat och resurser för att kunna arbeta i det enskilda fallet, vilket också Bris föreslår.

En annan fråga som absolut måste lyftas fram i en större utredning är att Riksidrottsförbundet anmärkningsvärt nog har en egen, specifik preskriptionstid för anmälan i sina stadgar. Så här står det: "Påföljd för förseelse får inte åläggas någon, om inte förseelsen anmälts för bestraffning senast inom två månader från det förseelsen begicks eller blev känd." Två månader! Det här är mycket anmärkningsvärt. Varför har idrottsrörelsen egna preskriptionstider som missgynnar barnens trygghet, dessutom för anmälan och två månader?

Inom skolväsendet, som ministern inte vill dra paralleller till, finns ett utökat skydd via anmälningsplikten. Jag måste fastställa: Finns det någon variant som kan gå i liknande riktning inom idrottsrörelsen? Den frågan är relevant.

Ministern har flera roller: folkhälsominister, hälso- och sjukvårdsminister och idrottsminister. I de andra rollerna har ministern uttryckt att det är oerhört viktigt att vi nu utreder svenska folkets sexvanor. Det är viktigt bland annat för hälsan. Men att barn inom idrotten inte kan få det stöd i det enskilda fallet som organisationer, företrädare för idrotten och så vidare tycker att vi ska införa engagerar inte ministern till att vidta en åtgärd. Han skjuter i stället över hela ansvaret på idrottsrörelsen, är nöjd och har förtroende för den.

Jag har också förtroende för idrottsrörelsen, jag om någon. Men det finns problem, och vi kan inte blunda för dem. Ministern har flera poster som skulle kunna passa för att vidta en åtgärd där.

I radioprogrammet *Kaliber* i P1 den 6 juni tog man upp osunda relationer inom idrotten. Jag lyssnade på det och berördes otroligt mycket. Jag rekommenderar och hoppas att ministern lyssnar på det programmet. Det är otroligt värdefullt. Jag tror att man kan få större förståelse för den problematik som ändå finns i en i övrigt fantastisk idrottsrörelse som gör mycket gott.

Min fråga är varför idrottsministern inte ser allvaret och kraftfullt agerar i den här frågan. Vi är många som väntar på svar. Det finns ett otroligt tryck i detta, men ministern skjuter det ifrån sig och säger att idrotten är självständig.

Anf. 26 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Det som Saila Quicklund gör i sitt senaste inlägg är en retorisk finess. När hon inte får gehör för sitt förslag om en barnidrottsombudsman, som är ett ganska avgränsat förslag som hon drivit vid flera tillfällen, hävdar hon att regeringen och jag som idrottsminister inte bryr oss om frågan att det sker övergrepp på barn inom bland annat svensk idrottsrörelse.

Jag vill tydligt säga att regeringen vidtar en rad åtgärder för att trygga barn på olika sätt och i olika verksamheter. Men att tro att man, för att man inrättar en myndighet som ska ha ett speciellt intresse enbart för idrottsrörelsen, kommer ifrån att barn far illa i vårt samhälle – i idrottsverksamhet eller annan typ av verksamhet – menar jag är att göra ett kraftigt felslut.

Denna typ av problematik kommer vi åt först när vi låter olika aktörer samverka. Som jag sa i mitt tidigare inlägg handlar det om statliga myndigheter, kommuner och landsting, men i detta fall handlar det om idrottsrörelsen som sådan. Till syvende och sist handlar det om enskilda föreningar, ledare och föräldrar, som har ett stort ansvar och som vi måste hitta vägar att stödja.

Jag och flera andra vänder oss mot förslaget om en barnidrottsombudsman. Jag vill betona att det inte bara är jag och regeringen enskilt som tycker att det är ett dåligt förslag, utan väldigt starka krafter inom svensk idrottsrörelse, bland andra Riksidrottsförbundets ordförande Björn Eriksson, har sagt att det är en återvändsgränd.

Det som gör att vi är så många som vänder oss emot förslaget är att det handlar om en särreglering av en del av Folkrorelsesverige, det vill säga idrottsrörelsen. Det handlar om att man inte har förstått att svensk idrott är en rörelse som i första hand sker på ideell basis och som har andra förutsättningar än till exempel en myndighet som svensk skola. Därmed krävs andra typer av åtgärder och lösningar än dem man kan ha för en verksamhet som exempelvis skolan. Så enkelt är det.

Jag välkomnar en diskussion med Saila Quicklund om vad vi kan göra mer för att komma till rätta med övergrepp som sker inom idrottsrörelsen men också inom andra delar av svenskt samhälle. Jag tror att förslaget om en barnidrottsombudsman är illa underbyggt och inte kommer att lösa några problem. Däremot kommer det att skapa nya genom att göra svensk idrott mindre självständig än vad den borde vara och vad den är i dag.

Anf. 27 SAILA QUICKLUND (M):

Fru talman! Ministern lyssnar inte på de röster som talar för en barnidrottsombudsman. Man bör utreda förutsättningarna, som jag poängterade tidigare.

Följande personer som jag ska räkna upp är helt opolitiska och stöder barnidrottsombudsmannaförslaget i sakfrågan, och jag vill poängtera att de är opolitiska: Patrik Sjöberg, Klas Östberg, Börje Salming, Anna Haag, Emil Jönsson, Björn Ferry, Heidi Andersson, Mattias Andersson, Marcus Hellner, Per Fosshaug, Douglas Murray, Östersunds Fotbollsklubb, Handbollsklubben Varberg, Anna Carin Zidek, Lisa Nordén, Martin Lidberg, Mathias Fredriksson, Johanna Ojala, Bernt Johansson, Susanne Gunnarsson, Kajsa Bergqvist, Mikaela Laurén, Louise Karlsson, Mikael Tellqvist, Staffan Kronwall, Tommy Söderström, Caroline Seger, Magdalena Forsberg med flera. Kan signalerna om behovet bli tydligare än så?

Det räcker inte med att säga att idrotten är självständig och ska så vara. Det finns statliga mål för idrottspolitik. Därför pågår just nu en parlamentarisk utredning här i riksdagen, och jag har förmånen att vara ordförande för den. Vi har speciellt fokus på barn- och ungdomsfrågorna, och den kommer att redovisas i vår.

Jag kommer att återkomma i frågan, tro mig! I de svar som ministern har gett mig i dag finns det ingenting som kommenterar till exempel Riksidrottsförbundets preskriptionstid på två månader för att anmäla missförhållanden och så vidare. Detta är värt att återkomma till, och det kommer jag att göra.

Tack för debatten!

Anf. 28 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag tycker att mina svar här i dag var solklara. Den fråga som Saila Quicklund ställde i sin interpellation var: Hur avser statsrådet att gå vidare med förslaget om att inrätta en barnidrottsombudsman? Mitt svar var att jag inte tror på förslaget om en barnidrottsombudsman och att vi därför inte kommer att gå vidare med det.

Vi kommer däremot att gå vidare och i nära dialog med Riksidrottsförbundet se vad vi kan göra mer för att barn och ungdomar inte ska fara illa i idrottsverksamhet och hur vi ska kunna stoppa trakasserier, sexuella övergrepp och våld, som har förekommit och som tyvärr förmodligen fortfarande förekommer, och förhindra det i framtiden.

Saila Quicklund kan vara alldeles övertygad om och säker på att inte bara jag utan hela regeringen arbetar för att detta ska undvikas och för att se till att det upphör. En barnidrottsombudsman tror jag inte på, och stora delar av svensk idrottsrörelse delar min uppfattning i den frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2016/17:51
10 januari

Svar på
interpellationer

§ 15 Svar på interpellation 2016/17:198 om den fria rörligheten för varor i EU

Anf. 29 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Cecilie Tenfjord-Toftby har frågat mig om jag avser att utarbeta ett lagförslag utifrån Socialdepartementets promemoria och förbjuda distansförsäljning av alkohol från annat EU-land och, om så är fallet, om det är min och regeringens bedömning att förbud mot distansförsäljning av alkohol från annat EU-land är förenligt med EU-fördraget.

Att regleringen av distanshandel med alkoholhaltiga drycker behöver bli tydligare råder det ingen tvekan om. Alliansregeringen gav därför en särskild utredare i uppdrag att precisera vad som ska vara tillåtet respektive otillåtet när det gäller distanshandel. Utredaren lämnade sitt betänkande i juli 2014.

Ett flertal remissinstanser framförde att regeringen borde invänta utfallet av ett då pågående mål i EU-domstolen. Målet avsåg den finska regleringen av distanshandel med alkoholdrycker. Regeringen delade remissinstansernas bedömning och beslutade att invänta utfallet i EU-domstolen eftersom domstolens förhandsavgörande skulle kunna bringa klarhet i vilket utrymme EU-rätten ger för att införa restriktioner vid distanshandel.

I november 2015 avkunnade EU-domstolen sin dom i det finska målet, och det är detta utfall som ligger till grund för det förslag som nu har remitterats. Förslaget baseras på bedömningen att EU-domstolens dom klargör att regleringen av distanshandel med alkohol som omfattas av ett statligt detaljhandelsmonopol ska prövas endast mot artikel 37 i EU-fördraget, som reglerar statliga handelsmonopol. Med denna artikel som grund är bedömningen att det inte finns någonting som hindrar de föreslagna restriktionerna.

Bedömningen i den remitterade promemorian är tvärtom att ett tillåtande av distansförsäljning kan ses som ett intrång i detaljhandelsmonopolets område och riskera Systembolagets legitimitet.

I den remitterade promemorian finns utförliga resonemang om detta och om förslagets förenlighet med EU-rätten i övrigt, inklusive reglerna om varors fria rörlighet.

Remisstiden för promemorian gick ut den 31 december, och nu vidtar sedan vanligt beredningsarbete i Regeringskansliet. Jag vill inte föregripa denna beredningsprocess, utan vi ska självfallet först analysera remissinstansernas synpunkter innan vi slutligt tar ställning till hur vi ska gå vidare.

Anf. 30 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet Gabriel Wikström för svaret. Som bäst kan det kallas tvetydigt, men egentligen är det väldigt otydligt.

Låt mig citera: ”min och regeringens bedömning att förbud mot distansförsäljning av alkohol från annat EU-land är förenligt med EU-fördraget”. Förbud är alltså, enligt svaret, regeringens tydliga vilja, eller är det det?

Direkt efteråt kan vi i samma svar läsa: ”Att regleringen av distanshandel av alkoholhaltiga drycker behöver bli tydligare råder det ingen tvekan om.” Jag kan hålla med om att tydliga regler är bra på ett område som detta med distanshandel med alkohol, för att säkra marknadens seriositet. Men vad är det egentligen regeringens svar betyder? Hur ska vi tolka den tvektighet – reglering eller förbud – som regeringen här levererar?

Om det är restriktioner som behövs – och jag kan hålla med om att de kan behövas – vilka är då de restriktioner som statsrådet Wikström ser framför sig? Detta framgår inte av svaret. Därför, fru talman, ger jag nu statsrådet Wikström möjligheten att berätta vad han egentligen vill. Vad är statsrådets vilja i denna fråga?

Anf. 31 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Fru talman! Jag skulle vilja bredda diskussionen lite grann och komma in på distanshandel men även koppla det till svenska vinproducenter och bryggerier. Man kan ju odla och samtidigt bedriva besöks- och turistnäring, och då vill man också få avsättning för sina produkter.

På Systembolagets stämma förra året ställde jag frågan om detta med försäljning från vingårdar och fick till svar att det inte är en fråga som handlar om hälsa, för det är ingen som kommer att konsumera dessa varor på ett sätt som är skadligt. En flaska kan ju kosta upp till 700 kronor.

I dag kan denna försäljning ske via annat land. Därmed kommer vi in på detta med distansförsäljning. Det skulle till exempel vara så att man driver en vingård i Höganäs och säljer sina produkter i Helsingör i Danmark. Om detta skulle äventyras och det hela kommer att stå mellan hälsoaspekten kontra turismen och näringen kommer man förmodligen att vilja få ärendet prövat i EU-domstolen. Om man gör det kommer man med all sannolikhet att få rätt, eftersom Sverige här begränsar möjligheten att bedriva denna verksamhet. Då finns det stor risk för att monopolet inte kommer att kunna finnas kvar, och det tror jag att ministern säkert vill försöka motverka.

När man försöker lösa detta genom krav på att aktörerna ska vara seriösa, som Cecilie Tenfjord-Toftby var inne på, finns risken att man hamnar i fel ringhörna och förlorar också det man har. Man är för ivrig och vill göra något som blir fel, om ministern hänger med i diskussionen.

Jag skulle vilja höra lite mer om hur man tänker i den här frågan. Har man tänkt ta till medel som gör att vi hamnar på tvärs mot EU? I så fall är vi på väg åt helt fel håll om vi vill att Systembolaget ska finnas kvar framöver.

Anf. 32 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Jag tror att jag behöver förklara lite om hur svensk alkoholpolitik fungerar och vad som är grunderna för den.

I Sverige har vi för att skydda folkhälsan inrättat ett statligt detaljhandelsmonopol i form av Systembolaget. Det är bara Systembolaget som får sälja drycker med en alkoholhalt över en viss procent, med undantag för

sådant som serveras i till exempel en restauranglokal eller en pub. Ett monopol innebär att det är en aktör som har ensamrätten. Om andra aktörer etablerar sig innebär det att man inte längre har ett monopol. Då måste staten agera på ett eller annat sätt. Man måste se till att dessa aktörer inte etableras på marknaden eller att de avvecklar sin försäljning av alkohol. Om man inte gör det har man ju inte längre något monopol, och då måste man ha en helt annan lagstiftning för en marknad där det råder fri konkurrens.

Eftersom vi i Sverige har valt att ha ett monopol måste vi se till att upprätthålla monopolet i alla avseenden. Därför har regeringen bland annat sagt nej till gårdsförsäljning. Det är inte för att vi tror att de flaskor med vin eller andra drycker som säljs på gårdarna i sig kommer att utgöra ett hot mot folkhälsan. Däremot skulle det innebära att man har etablerat andra försäljningskanaler och att det är andra aktörer som säljer alkohol. Därmed hotas Systembolagets existens. Det vi riskerar är att få EU-domstolen på oss, och domstolen kan säga: Jaså minsann, ni säger att ni har ett monopol, men i praktiken har ni inte det längre. Detta vill vi undvika, och därför har vi sagt nej till gårdsförsäljning.

Av samma skäl tittar vi nu på distanshandeln. Distanshandel bedrivs alltmer på ett sådant sätt att det skulle kunna tolkas som att man har etablerat nya försäljningskanaler i Sverige. Det vill säga att vi inte längre har ett monopol i Sverige om denna typ av kanaler etableras i stor omfattning. Detta vill vi stävja. Vi vill värna monopolet, för vi tror att monopolet är grunden i den svenska alkoholpolitiken, som i sig innebär att drickandet går ned och att den svenska folkhälsan värnas.

Därför har vi nu skickat ut på förslag att den som vill köpa alkohol från ett annat land ska ombesörja transporten själv. Om man ombesörjer transporten själv innebär det att det inte etableras ytterligare försäljningskanaler i vårt land, och därmed är inte monopolet hotat.

Allt handlar till syvende och sist om att skydda den ensamrätt som Systembolaget har. Vi tror som sagt att monopolet har varit viktigt – kanske det viktigaste verktyget för att hålla nere alkoholkonsumtionen och därmed värna den svenska folkhälsan.

Min fråga tillbaka till debattörerna är: Vill ni att Systembolagets ensamrätt ska vara kvar? Vill ni behålla monopolet i Sverige?

Anf. 33 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för den socialdemokratiska tolkningen av svensk alkoholpolitik!

Min första fråga är: Har EU ifrågasatt det svenska monopolet i förhållande till distanshandel? Eller är detta en parallell till den solskattsdebatt vi har haft, där regeringen införde en skatt för att man sa att EU krävde det, men sedan backade man när man kom fram till att EU inte krävde det?

Jag kan tolka Wikströms svar som att i den socialdemokratiska världen är reglering lika med förbud. Det kan vara bra för det svenska folket att veta att när man skriver att man vill reglera något innebär det att man vill förbjuda det.

Det framgår av Wikströms svar att om man inte förbjuder distanshandel med alkohol kan det enligt regeringens tolkning av EU-rätten hota Systembolagets legitimitet. Wikström frågade mig vad jag tycker om Systembolaget. Det är en diskussion som vi borde lägga mycket mer tid

på och som vi inte hinner med i den här interpellationsdebatten. Men skrivningen i ministrarnas svar visar tydligt att det förbud man vill införa är ett sätt att skydda statens monopol för framtiden, utan att vi egentligen vet om EU kräver det. Det står inget i svaret om att EU kräver att Sverige gör så.

Fru talman! Det som framgår av svaret är att remisstiden för förslaget gick ut den 31 december. Det framgår att regeringen ännu inte har hunnit sätta sig in i de svar som har kommit. Det är därför anmärkningsvärt att regeringen redan nu så tydligt verkar ha bestämt sig för vad det hela kommer att landa i, nämligen ett förbud.

Om regeringen i princip redan har bestämt sig, vilket syfte hade då regeringen med att skicka ut förslaget på remiss? Finns det ingen vilja hos regeringen att ta hänsyn till de inkomna svaren? Regeringen har ju redan bestämt sig för ett förbud.

Fru talman! Huvudsyftet har framgått, men jag vill gärna att statsrådet säger det en gång till. Huvudsyftet med att genomföra det här förbudet är att skydda statens monopol. Det finns olika sätt att skydda Systembolaget. Det finns olika sätt att se till att den svenska folkhälsan även i framtiden är bra. Förbud är ett väldigt enkelt sätt att göra det på. Då kommer självklart frågan: Vad är nästa sak som statsrådet Wikström vill förbjuda i Sverige? Men det är en helt annan debatt, fru talman.

Mina frågor är: Har regeringen i princip bestämt sig innan den har läst remissvaren? Varför skickade den i så fall ut förslaget på remiss? Och är huvudsyftet att skydda ett statligt monopol?

Anf. 34 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHANSSON (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Det är då inte hälsan utan monopol. Då kan jag glädja statsrådet med att min partikamrat Christofer Fjellner, som är EU-parlamentariker, har ställt en fråga till EU-kommissionen om monopol och gårdsförsäljning, just för att ta död på myten om att man måste avskaffa Systembolaget för att kunna ha gårdsförsäljning.

Det skriftliga svar som kom från kommissionen bekräftar att gårdsförsäljning inte hotas av Systembolagets monopol. Då kan man fundera på om man kan ha det här i framtiden, när det är utklarat.

Systembolaget kan ha ombud. I dag har Systembolaget 500 ombud. Om man har 100 till gör varken till eller från. Det har som sagt inte med folkhälsan att göra, eftersom det inte kommer att bli avarter av drickandet genom att folk kommer att köpa 700-kronorsflaskor och så vidare, som vi har varit inne på tidigare.

Nej, svaret är då fel från statsrådet, för detta går att lösa. Man kan komma fram till bra saker på olika sätt.

Anf. 35 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! När det gäller den första frågan, om huruvida regeringen har bestämt sig än eller inte, avslutade jag mitt interpellationssvar med orden: Remisstiden för promemorian gick ut den 31 december, och nu vidtar sedvanligt beredningsarbete i Regeringskansliet. Jag vill inte föregå denna beredningsprocess, utan vi ska självfallet först analysera remissinstansernas synpunkter innan vi slutligt tar ställning till hur vi ska gå vidare.

Det gäller fortsättningsvis – tio minuter senare.

Anledningen till att jag gav en utförlig argumentation kring bakgrunden till det förslag som regeringen har skickat ut var att interpellanten efterfrågade det. Om det sedan kommer synpunkter som visar att vi behöver skriva i förslaget eller att vi ska göra på något annat sätt är jag och regeringen naturligtvis öppna för det. Annars skulle vi inte ha skickat ut det på remiss.

Men samtidigt måste man visa lite ödmjukhet också från interpellantens sida när det gäller den utmaning som vi står inför. Vi har nämligen haft ett mål i vårt grannland Finland som har handlat just om denna typ av försäljning. Det är också det målet, det så kallade Alkotaximålet, som har legat till grund för de bedömningar som vi i regeringen har gjort när vi har formulerat vårt förslag, som vi sedan skickat ut på remiss. Det är absolut inte taget ur luften att det skulle föreligga ett hot mot Systembolaget.

Ann-Charlotte Hammar Johnsson frågar om huvudsyftet. Huvudsyftet är att värna den svenska folkhälsan, men vi tror att vi värnar den svenska folkhälsan genom att bibehålla och utveckla det statliga alkoholmonopolet. Hot mot alkoholmonopolet finns i olika former. Det är dem som vi måste se till att avvärja om vi vill fortsätta på den inslagna vägen när det gäller svensk alkoholpolitik. Det vill jag och regeringen, för vi ser att den har varit väldigt lyckosam. Vi ser också att Systembolaget är väldigt lyckosamt i sig. Människor har ett högt förtroende för Systembolaget. Man kommer årligen i topp i förtroendemätningar, i kundnöjdhetsindex med mera. Vi ser också att man fullgör sitt syfte, det vill säga att minska totalkonsumtionen av alkohol och därmed bidra till att stärka den svenska folkhälsan.

När det gäller gårdsförsäljning är det till syvende och sist inte kommissionen utan domstolen som avgör. Det är också med hänsyn till de eventuella tolkningarna som vi måste vidta de mått och steg som vi gör. Det som ofta brukar anföras i debatten är: Ja, men i Finland kan man ju ha gårdsförsäljning. Det är riktigt att man har gårdsförsäljning i Finland, men då är det alkoholhaltiga drycker gjorda på örter och bär som är typiska för att växa norr om den 60:e breddgraden. Jag tror inte att det är den typen av bär och örter som man i första hand tänker på när man vill öppna de svenska vingårdarna för gårdsförsäljning, utan det är drycker gjorda på bär och druvor som växer i hela Europa och världen över. Då är vi inne på helt andra typer av försäljningskanaler än vad man ger exempel på i Finland.

Anf. 36 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Fru talman! Först och främst fick jag inte svar på frågan: Har EU krävt detta? Har EU krävt att Sverige ska förbjuda distanshandel? Eller tror regeringen att EU möjligtvis kommer att kräva det? Hur kan man säkerställa att det faktiskt är så och att det inte blir ett nytt solskattsärende?

Förtroendet för Systembolaget är högt. Det är bra. Men vi ser också en annan tendens, och det är att gränshandeln med alkohol ökar väldigt mycket. Det finns många olika aspekter i alkoholpolitiken som statsrådet kan ta tag i, och han kan säkert komma fram till ett annat förbud.

Att statsrådet har en tydlig egen agenda och har som mål att förbjuda distanshandel framkommer väldigt tydligt. Men en lagstiftningsprocess i Sveriges riksdag har också väldigt tydliga regler. Min kollega Jörgen Warborn tog tidigare i dag upp frågan om lagstiftning och konsekvensutredning med näringsminister Damberg. Det är därför som jag är väldigt angelägen om att få höra vad EU faktiskt har krävt. Regeringen har i ett antal fall mottagit hård kritik för sina ofta bristfälliga och ibland nästan obefintliga konsekvensutredningar. Ett annat fall gäller den föreslagna kilometerskatten. Regeringen går ut och säger att den ska införas oavsett den skadliga påverkan på svensk konkurrenskraft och på jobb och oavsett vad remissinstanserna säger.

Statsrådet säger inte ”om” – han säger ”hur”. Ni har redan bestämt er. Jag har tagit upp solskatten och höjd skatt på biobränsle. Regeringen införde det och backade sedan. Det är tyvärr en mycket negativ och slarvig trend som vi ser när det gäller regeringens beredningsprocesser.

Fru talman! Jag vill ställa frågan till statsrådet en sista gång: Har regeringen redan bestämt sig för ett förbud? Om svaret är ja är det mycket anmärkningsvärt. Det är inte seriöst, och det är inte särskilt förtroendeingivande. Så kan man inte styra Sverige.

Anf. 37 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Fru talman! Det är intressant att Cecilie Tenfjord-Toftby inte finner sig ha tid att svara på frågan om huruvida det svenska alkoholmonopolet ska kvarstå eller inte men däremot ägnar en väldigt stor del av sin debattid åt att blanda in andra typer av frågor, alltifrån kilometerskatt till solceller.

Jag hade gärna velat ha ett svar på frågan om vi även fortsättningsvis, enligt Cecilie Tenfjord-Toftby, ska ha ett alkoholmonopol. Och jag skulle vilja veta vad hon i så fall tycker att man ska göra för att värna Systembolagets ensamrätt när det gäller försäljning av alkohol. Men jag antar att vi får återkomma till den debatten.

Jag kan bara upprepa – jag tror att det blir för tredje gången – det svar som jag gav i interpellationssvaret. Det handlar om att detta är ett förslag från regeringens sida. Vi har skickat ut det på remiss. Vi har fått in remissynpunkterna. Remisstiden gick ut den 31 december – det var för tio dagar sedan. Nu pågår ett arbete i Regeringskansliet, i Socialdepartementet, med att analysera svaren och se hur vi eventuellt ska gå vidare med förslaget – ska vi skruva i förslaget, dra bort vissa delar eller lägga till andra? Men utmaningen kvarstår. Det handlar om att värna Systembolagets ensamrätt. Där har distanshandeln visat sig vara ett problem som inte bara den här regeringen har uppfattat utan också den tidigare regeringen, eftersom det var den som tillsatte den första utredningen.

Därmed tycker jag att jag har svarat både interpellanten och andra i debatten. Jag ser fram emot att även fortsättningsvis diskutera frågan om hur vi värnar Systembolagets ensamrätt och därmed också själva grunden för den svenska alkoholpolitiken.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 38 Statsrådet ANN LINDE (S):

Fru talman! Hans Rothenberg har frågat mig vilka initiativ som jag och regeringen har tagit samt avser att ta för att stärka svenska företags möjligheter att medverka i FN-upphandlingar. Jag välkomnar Hans Rothenbergs frågor. De ger mig tillfälle att visa att regeringen är proaktiv i en angelägen fråga.

År 2015 köpte FN-systemet varor och tjänster för 17,2 miljarder USDollar, varav 0,2 procent från Sverige. FN:s upphandling förväntas fortsätta att växa på grund av fredsbevarande, flyktingströmmar, kriser, naturkatastrofer och climateffekter. Det är en tragisk bakgrund till att nya affärsmöjligheter uppstår, men Sverige kan göra en skillnad.

Svenska företags kompetens efterfrågas i ökande grad. Det gäller inte minst varor och tjänster som står för hållbarhet, kvalitet, innovation, gynnsamma livscykelkostnader och systemintegration. På den humanitära sidan kan de exempelvis bidra till att bättre hjälpa människor på flykt och i nöd samt till nödvändig hushållning med knappa resurser.

Många svenska företag tvekar dock inför FN-marknaden, vilken ibland uppfattas som komplicerad. Därför ska vi lyfta fram de goda affärsmöjligheter som finns. Business Sweden ska ge företag mer stöd och råd, till exempel om registrering hos FN. Dessutom ska vi arbeta långsiktigt för en modern FN-upphandling som bättre släpper fram hållbarhet och innovation.

Sverige är, som Hans Rothenberg nämner, en stor bidragsgivare till FN-systemet. Exempelvis är vi den sjätte största bilaterala givaren för den humanitära verksamheten. Men vi kan inte kräva att FN köper svenskt. Däremot kan vi stärka affärsfrämjandet. Uppbackning från det officiella Sverige är särskilt viktig på grund av FN-upphandlingens formella karaktär.

Som en del av Sveriges exportstrategi har Utrikesdepartementet utarbetat en strategi för affärsfrämjande gentemot FN-systemet. Den är i kraft sedan december 2015 och syftar till ett stärkt, efterfrågestyrt exportfrämjande gentemot FN som fungerar uthålligt, konsekvent och långsiktigt. Målet är att svenska företag ökar och förbättrar sin marknadsbearbetning mot FN-systemet, att fler företag än tidigare bearbetar FN-marknaden, att bearbetningen breddas till fler svenska produkt- och tjänstesektorer än tidigare samt att innovativa svenska företag, även små, lyfts fram.

Allt fler företagsdelegationer genomförs till FN:s upphandlingsnav – Genève, Köpenhamn, New York, Amman, Wien, Nairobi, Rom, Entebbe, Bangkok – inklusive på affärsområdet kris- och katastrofhantering. Sedan hösten 2014 har 16 delegationer genomförts. Bara under de fem främjandeinsatserna 2015 deltog 42 företag, varav 27 små och medelstora. Insatserna utvärderas systematiskt. De har genererat många affärsuppslag, och företagen ger dem höga betyg. I oktober 2015 genomfördes den första svenska företagsdelegationen någonsin till ett flyktingläger, Al Azraq i Jordanien, under ledning av civilminister Ardalan Shekarabi. Regeringskansliet har delfinansierat de flesta av insatserna.

Business Sweden har fått medel i Sveriges exportstrategi. Bland annat återinrättas nu den strategiskt viktiga främjandebefattning vid FN-representationen i New York som den förra regeringen drog in 2014.

Utrikesdepartementet och Business Sweden har stärkt samordningen globalt. Den interna kompetensen har höjts väsentligt. Företagens behov kartläggs systematiskt. FN-organisationshandläggarna på UD, övriga berörda fackdepartement och FN-representationen involveras.

Strategin och insatserna har redan haft goda effekter för vårt främjandesystem gentemot FN. Mycket är långsiktigt arbete. Likväl har resultaten inte låtit vänta på sig. År 2015 ökade försäljningen från Sverige till FN med 25 procent jämfört med året innan till 36 miljoner US-dollar. Ökningen har förvisso skett från en låg nivå, men antalet svenska företag som är registrerade och aktiva i FN:s upphandlingsportal UNGM ökar stadigt. Mer kan göras och kommer att göras i främjandet. Men det är företagen som måste göra själva affärerna.

Ett lovande initiativ har tagits av ett konsortium lett av det statliga forskningsinstitutet Rise. Ett antal företag, myndigheter, enskilda organisationer och institutioner verksamma på det humanitära området deltar. Med stöd från innovationsmyndigheten Vinnova ska de ta fram en samarbetsplattform och en testbäddspilot för hållbar kris- och katastrofhantering. Med denna koppling mellan exportfrämjande och innovationspolitik bidrar vi på sikt till nya svenska lösningar för FN.

En jämn spelplan är viktig. Regeringen vill i dialog med olika FN-organ främja så kallad hållbar upphandling och innovationsupphandling. En modernisering av upphandlingen är nödvändig globalt. Det svarar mot 2030-agendan: Näringslivets innovationskraft måste tas till vara för att vi globalt ska klara de enorma hållbarhets- och humanitära utmaningar som världen står inför. Hållbarhet och innovation är svenska företags signum.

Anf. 39 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Det var en snygg volleyretur på en snygg serve, kanske som upplagt för ett bra svar.

Varför har jag ställt den här frågan? Det här är en fråga som jag ofta möter när jag träffar svenska små och medelstora företag som vill gå på export. De har produkter eller tjänster som fungerar för en världsmarknad, men de har generellt sett väldigt svårt att hitta ut.

Upphandling i sig är svårt. Offentlig upphandling är svårt; det kan min kollega Ann-Charlotte Hammar Johnsson som jobbar med de frågorna verkligen vidimera. Det är inte lättare när man kommer in i stora internationella system som FN. Små och medelstora företag känner sig ofta ännu mindre när de kommer ut och vill sikta på en global marknad.

Vi i Moderaterna presenterade det här med FN-upphandling och satte fokus på det redan i vår första närings- och handelspolitiska motion 2014. Jag är glad över att regeringen ganska snabbt hängde på. Märkligt nog är texterna ganska likalydande. Det är bra att regeringen är lyhörd för detta, men vi kan inte bara vara nöjda med det. Det här är något som behöver gå vidare, och det finns anledning att titta lite närmare på hur man skulle kunna utveckla de svenska möjligheterna att vara med i FN-upphandling.

Siffrorna förändras från år till år, men Sverige står ändå fortfarande för en bedrövligt liten del när det gäller FN-upphandlingar. Många uppfattar det här som svåra frågor och svåra system. Kanske inte alla tjänster och produkter passar för den här typen av upphandling. Framför allt har det inte funnits någon riktig vägledning.

Det är bra att Business Sweden, Vinnova och andra aktörer finns med och stöttar, men det blir väldigt fokuserat på de statliga organen när regeringen ska göra insatser. Låt oss i stället vända på kuttingen. Låt oss börja med de företag som vill ut på marknaden och höra vilken hjälp de egentligen vill ha. Deras svar är inte alltid Business Sweden eller Vinnova. Många av bolagen har kanske gjort en resa där de testat sina innovationer och fått nej från Vinnova och kanske inte fått den hjälp från andra myndigheter som man önskar. Därför är det viktigt att också små och medelstora företag kan få hjälp på ett relevant sätt utifrån sina förutsättningar.

Det finns aktörer i Sverige som är duktiga på internationell handel. Det finns ett antal handelskamrar runt om i landet med specialavdelningar med specialistkompetens. Det finns också många mindre företag som har erfarenhet av internationell handel som också kan vara med och hjälpa till. Här har vi från Moderaterna föreslagit en upphandling av exportrådgivning.

Handelsminister Ann Lindes företrädare Mikael Damberg var inte pigg på en sådan upphandling. Jag tycker att det i det här sammanhanget skulle vara intressant att höra om nuvarande handelsminister är beredd att öppna för en upphandling av exportrådgivning som också skulle vara till gagn när det gäller svenska företags möjligheter i FN.

Anf. 40 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr talman! Det är viktigt att Hans Rothenberg tar upp frågorna, inte minst att han utgår från företagens egna behov. Jag nämnde redan i min inledning att under 2015 deltog 42 företag i insatser, varav 27 var små och medelstora. Det är inte bara stora företag som deltar.

Hans Rothenberg är tveksam till om det är denna hjälp som företag vill ha. Men det är viktigt att titta på vad företagen själva har svarat i utvärderingen. Sammanställningen av resultaten från förra året för affärsområdet internationellt upphandlade affärer samt kris- och katastrofhantering är inte helt färdig, men under 2015 svarade 84 procent av deltagande företag på den enkät som skickas ut efter en insats. 97 procent av dem som svarade tyckte att respektive insats var värdefull. 86 procent fick kontakt med potentiell kund. 17 procent fick affärer i direkt anslutning till insatsen. 70 procent bedömde affärspotentialen som god eller utmärkt. 81 procent tyckte att insatsen var bra eller utmärkt. Jag tycker att de satsningar som regeringen har gjort för att stötta företag har fått god utdelning bland företagen.

Vi har riggat främjandesystemet gentemot FN, och det är affärsnära och styrt av vad företagen efterfrågar och behöver. Det är inte så att det går till på annat sätt, att regeringen själv föreslår vilka affärer som göras. Tvärtom styr och efterfrågar företagen själva.

Det är också viktigt att säga att det inte bara är i FN-systemet utan också inom andra områden som regeringen försöker stötta företagen, nämligen utvecklingsbankerna och investeringsbankerna, så att svenska företag kan satsa mer på att sälja sina produkter.

Jag erkänner att jag ännu inte har satt mig in i Hans Rothenbergs förslag, men jag är villig att titta på förslaget och sedan kan vi återkomma i detalj.

Anf. 41 HANS ROTHENBERG (M):

Herr talman! Det var ett positivt besked. Det har inte låtit så tidigare när vi har föreslagit att mindre företag som representeras av kosmopoliter, som kan agera med egen personlig erfarenhet i förhållande till sina forna hemländer, kan vara behjälpliga. Moderaterna har dessutom föreslagit att det ska införas någon form av certifiering eller auktorisering för att få en kvalitetssäkring.

Det finns många företag som väntar på möjligheten att få hjälpa till. Det skulle också skapa andra affärsmöjligheter, inte bara för dem som vill exportera till en internationell marknad utan också för dem som kan hjälpa till i processen. Det finns en dubbel nytta. Det gläder mig att ministern inte avvisar tanken.

Många steg görs bra, men det behöver också tänkas lite grann lateralt. Sweden International Chamber of Commerce, ICC, svenska Internationella handelskammaren, har glädjande nog fått observatörsstatus i FN:s generalförsamling. Det är en ödets ironi. För ungefär ett år sedan talade jag med handelsministerns kollega utrikesminister Margot Wallström om Taiwans status i FN. Taiwan är en av världens främsta exportnationer, och Sverige exporterar mycket till landet. Det landet har inte observatörsstatus i FN:s generalförsamling, men det har nu svenska Internationella handelskammaren. Det är bra. Jag hoppas att även Taiwan så småningom ska få denna status.

En sådan position kan bidra till att öka kunskapen. Det viktiga är att kunskapen sprids ned till många företag. Det är bra att det har blivit en 25-procentig ökning av antalet företag som har blivit engagerade i FN-upphandling, men procent räknar man när man börjar på låga nivåer. Sedan får man börja räkna kvantitet.

En stor del av det som upphandlas av FN rör hälsa och utveckling. Här har svenska företag inom medicin och medicinteknik goda möjligheter att vara med på banan. Det kommer också att finnas möjligheter att delta i upphandling av tjänster inom hälsa och välfärd.

Jag hade för ett år sedan en annan debatt som landade hos Ardalan Shekarabi. Hur den hamnade hos honom begrep jag aldrig riktigt, för vi pratade verkligen förbi varandra. Jag frågade vad regeringen gör för att underlätta för svenska välfärdsföretag att gå på export. Att jag ställde frågan så beror på, som alla som jobbar med handel vet, att det är viktigt att ha en referensmarknad på hemmaplan. Referensmarknaden visar att de som står närmast gillar det man håller på med. Då har man argument för att gå vidare på en världsmarknad.

Men när regeringen motarbetar svenska välfärdsföretag att verka på hemmaplan kan de inte vara med på den internationella spelarenan. Hur ser ministern på att svenska företag inom välfärdstjänster ska vara med i FN-upphandlingar? Det handlar här om huruvida det går att bygga upp marknader i länder om det inte är möjligt att ha en hemmamarknad.

Anf. 42 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr talman! Jag börjar med de frågor som gäller statistiken och hur mycket som faktiskt säljs. Det är naturligtvis vanskligt med statistik.

Ett talande exempel är att för ett par år sedan fick Skanska prestigeuppdraget att renovera hela FN-kvarteret i New York. Det var en miljardaffär. Men detta kom inte med i statistiken eftersom fakturorna skickas av

Skanskas dotterbolag i USA. USA fick den delen fastän det är fråga om ett svenskt företag. Om uppdraget hade räknats in i statistiken för Sverige hade Sveriges andel blivit större. Sveriges andel har ökat från en visserligen låg procentsiffra, 0,16 procent till 0,20. Det är en 25-procentig ökning, och jag väljer att se det positivt och att Sverige går i rätt riktning.

Det är viktigt att vi utarbetar en strategi för affärsfrämjande gentemot FN-systemet. I grund och botten handlar det om hur vi kan lyfta fram Sveriges styrka. Det handlar om innovation, hållbarhet och systemintegration. Just inom hälsa och välfärd, som Hans Rothenberg nämner, är Sverige starkt. Jag tror absolut att vi kan nå goda lösningar på området. Jag vet att Hans Rothenberg fiskar efter vissa förändringar i systemen, men jag tror tvärtom att det är positivt.

Regeringen vill att FN ska sköta sina upphandlingar genom att titta på hållbarhet och livscykelkostnader, men vi har inte fullt stöd från alla länder. Flera länder vill fortfarande att man enbart ska titta på priset, så kallad lowest bidder. Då har inte företag i Sverige en chans. Det svenska företag har en chans på är när det är fråga om hållbar utveckling, till exempel att följa Agenda 2030-linjen för att uppfylla hållbarhetsmålen. Vi tror att detta borde vara intressant för FN och samtidigt stärka svenska företag.

Men här måste vi göra ett jobb. Därför har vi som sagt åter tillsatt den position som den borgerliga regeringen avskaffade, alltså en främjare i New York. På vår avdelning på Utrikesdepartementet har vi dessutom tillsatt en person som bara ska hantera FN-upphandlingar.

Anf. 43 HANS ROTHENBERG (M):

Herr talman! Det fanns en tråkig anledning till att beskickningen i New York fick stänga när alliansregeringen trädde till. Vi ska inte gräva alltför mycket i det, men det fanns ett budgetunderskott som gjorde att utrikesförvaltningen fick skära ned mer än vad man önskade.

Jag har själv arbetat som mässarrangör och vet att statistik om besökare, utställare och kontakter som knyts är mumma när man ska försöka skapa sig förutsättningar för framtida argument. En person utöver en annan person är alltid 50 procent mer, men det är ändå bara en liten skvätt i Mississippi i sammanhanget.

Det är dock bra att titta på statistiken och mäta i dessa frågor, för vad vi ser framför oss är att det nog kommer att bli fler FN-upphandlingar. Så som världen ser ut i dag, och den är ju smått galen emellanåt, förväntar vi oss inte att det blir färre krishärdar runt om i världen. Det kommer inte heller att behövas färre insatser från svenskt bistånd eller möjligheter att bidra genom svenska företags export.

Därför är det bra att arbetet är igång och att regeringen inte har avvisat de moderata initiativen utan snarare gjort en karbonkopia på det hela. Nu är det ni som har makten och möjligheten att göra detta, och vi kommer att fortsätta att granska det.

Jag tar med tacksamhet emot signalerna om upphandling av exporttjänster och hoppas att vi inte behöver skriva om det i vår handelspolitiska motion till hösten.

Låt mig dock fortsätta att sätta fokus på välfärdstjänsterna. Företagen inom detta område behöver en referensmarknad på hemmaplan. Därför kommer välfärdstjänsterna att stå i fokus.

Tack för debatten!

Prot. 2016/17:51
10 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 44 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr talman! Det här handlar visserligen om FN, men låt mig ändå nämna att det alldeles nyligen genomfördes en främjandedelegation under ledning av statsrådet Wikström om specifikt hälso- och välfärdstjänster. Vi vet att Sverige har mycket att erbjuda här och att det också är efterfrågat.

Jag delar Hans Rothenbergs syn på att vi tyvärr lever i en mycket orolig tid. FN:s upphandlingar förväntas växa på grund av fredsbevarande insatser, flyktingströmmar, kriser, naturkatastrofer och climateffekter. Det är en tragisk bakgrund till att det nu uppstår nya affärsmöjligheter.

UD:s enhet för främjande och hållbarhet delar ut pris till årets främjandeprojekt och till årets främjandeambassad. Förra året hade jag glädjen att dela ut det till ambassaden i Amman för den första handelsdelegationen någonsin till ett flyktingläger där man hade fört fram det nya affärsfrämjarområdet kris- och katastrofhantering. Vid besöket i al-Azraqlägret fördes innovativa lösningar fram som förbättrar livsvillkoren för flyktingar och bidrar till hushållning med knappa resurser.

Projektet har banat väg för ytterligare fältinsatser samt främjande av hållbar upphandling och innovationsupphandling i FN-systemet.

Tillsammans med insatserna i regeringens exportstrategi och strategin för affärsfrämjande gentemot FN-systemet är det tydligt att regeringen har fokus på att stärka svenska företags möjligheter att medverka i FN-upphandlingar.

Svenska företags kompetens efterfrågas i ökande grad. Det gäller inte minst varor och tjänster som står för hållbarhet, kvalitet, innovation, gynnsamma livscykelkostnader och systemintegration.

Hållbar upphandling kan och bör vara ett kraftfullt instrument för att möta globala utmaningar.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellationerna 2016/17:172, 205 och 212 om småskaliga vattenkraftverk

Anf. 45 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Sten Bergheden, Mattias Bäckström Johansson och Magnus Oscarsson har alla ställt frågor angående tillståndprocesserna för den småskaliga vattenkraften. Frågorna rör kostnaderna och vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkerställa den småskaliga vattenkraftens överlevnad till dess att ett långsiktigt regelverk är på plats och den energipolitiska överenskommelsen är uppfylld.

Energiöverenskommelsen slår bland annat fast att Sverige ska leva upp till EU-rätten och dess krav på vattenverksamheter och att Sverige ska ha moderna miljökrav på vattenkraften. Överenskommelsen slår också fast att prövningssystemet ska utformas på ett sätt som inte blir onödigt administrativt och ekonomiskt betungande för den enskilde i förhållande till den eftersträlvade miljönyttan.

Inom Regeringskansliet pågår för närvarande en process med att analysera innebörden av energiöverenskommelsen i förhållande till det sedan tidigare pågående arbetet med utarbetande av förslag till ändrade bestämmelser om vattenverksamheter baserat på Vattenverksamhetsutredningens förslag.

En vattenverksamhetsproposition kommer att skrivas utifrån intentionerna i energiöverenskommelsen. Jag kan inte föregå denna process eller i dag ge en exakt tidpunkt för när regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan. Min förhoppning är dock att det ska kunna ske redan före sommaren. Jag har inte för avsikt att ta några nya initiativ under tiden som detta arbete pågår.

Anf. 46 STEN BERGHEDEN (M):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret, även om jag hade hoppats att svaret skulle innehålla lite mer än det gjorde för cirka ett halvår sedan när vi hade en interpellationsdebatt i samma fråga.

Det är ett stort bekymmer att det tar för lång tid för regeringen och ministern att få fram nya regler och förändringar för den småskaliga vattenkraften. Under tiden dör och försvinner verksamheter på vår landsbygd, vilket äventyrar både arbeten och kulturplatser.

Det är anmärkningsvärt att ministern och regeringen trotsar riksdagens tillkännagivande och även struntar i delar av energiöverenskommelsen, som tydligt tryckte på att denna process skulle underlättas.

Dessutom vet vi nu, och det är väl det nya i denna interpellationsdebatt, att landshövdingar runt om i landet har börjat höra av sig till ministern och regeringen. De vill att något görs snabbt så att inte den småskaliga vattenkraften riskerar att läggas ned.

Herr talman! Både riksdagen och energiöverenskommelsen har begärt att tillståndprocessen för de småskaliga vattenkraftverken ska ses över och underlättas. Syftet är att de småskaliga vattenkraftverken ska kunna leva vidare och skapa fina och värdefulla kulturmiljöer med gamla kvarnar och sågverk men också skapa värdefull miljövänlig elproduktion.

Det finns en tydlig majoritet som vill att detta ska gå betydligt snabbare än vad det gör. Men under tiden låter regeringen och ministern processen fortgå ute i landet. Man startar upp nya tillståndprocesser, man låter dem som pågår fortsätta och man slutför de processer som pågår. Detta innebär att de småskaliga vattenkraftverken offras under tiden som regeringen arbetar.

Herr talman! Det är också uppenbart att regeringen och ministern inte tänker göra något nu. Tidigast i sommar kommer det en proposition. Innan den har landat, genomförts och implementerats med nya direktiv kommer stora delar av den småskaliga vattenkraften redan att vara nedlagd eller starkt hotad.

Och det är väl märkligt när många ute i landet faktiskt trodde att Miljöpartiet skulle vara de som skulle värna om den småskaliga, miljövänliga vattenkraften. I stället är det partiet med och bidrar till den stora nedläggningen av småskalig vattenkraftsproduktion i landet.

Under den korta tid som Miljöpartiet har innehaft ministerposition och suttit i regeringen har man varit med om att stänga ned den småskaliga vattenkraftsproduktionen i landet. Detta är allvarligt, och jag tycker att Miljöpartiet om något parti borde värna om denna produktion.

Jag upprepar därför mina frågor till ministern, herr talman: Varför lyssnar inte ministern och regeringen på riksdagens beslut? Det togs för närmare ett och ett halvt år sedan. Varför genomför ministern och regeringen inte det som man kom fram till i energioverenskommelsen? Och varför lyssnar inte ministern och regeringen på de landshövdingar som nu försöker få dem att förstå allvaret genom brev, mejl och samtal?

Talmannen konstaterade att Mattias Bäckström Johansson, som framställt en av interpellationerna, inte var närvarande i kammaren.

Anf. 47 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! I dag diskuterar vi småskalig vattenkraft. Totalt står den småskaliga vattenkraften för 4,3 terawattimmar. Det motsvarar hela Göteborgs årliga elanvändning. Vattenkraften är viktig för att reglera variationer och därmed bevara balansen i elnätet. Därigenom har den småskaliga vattenkraften större betydelse för elförsörjningen än dess andel av produktionen utvisar. Energimyndigheten bedömer att vattenkraftens roll kommer att öka i framtiden.

Dessutom, ministern, är vattenkraften förnybar och helt fri från miljöskadliga utsläpp. Detta om något borde vara högintressant för en miljöpartistisk miljöminister.

Herr talman! Just nu pågår i Sverige en häxjakt på ägare av småskaliga vattenkraftverk. Vi kristdemokrater har tidigare uppmärksammat den ohållbara situationen för de ägare av småskaliga vattenkraftverk som riskerar konkurs på grund av att de varken har råd att avveckla sin verksamhet eller att vidta de åtgärder som länsstyrelsen kräver. Många av dem ställs inför valet att antingen investera miljonbelopp eller lägga ned verksamheten. Länsstyrelserna tvingar dammägare att återställa de ursprungliga miljöerna, även då dessa åtgärder medför omfattande skador på kulturmiljöer, på jordbruk och för tredje man.

För den enskilde verksamhetsutövaren innebär länsstyrelsernas krav ofta en personlig tragedi. Särskilt frustrerande för de drabbade är att samma länsstyrelse som för bara något år sedan kanske berömt dem för att verksamheten sköts så fantastiskt bra och är så värdefull för kultur, miljö och annat plötsligt säger att allt ska rivas: Ta bort detta!

Min fråga är: Anser miljöministern att Sverige även i framtiden ska ha tillgång till el från småskalig vattenkraft? Och kommer regeringen att ta initiativ för att avblåsa häxjakten på ägare av småskaliga vattenkraftverk och finna en rimlig lösning för de verksamheter som hotas?

Anf. 48 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! För att förstå den utveckling som vi nu ser runt om i landet är det viktigt att känna till bakgrunden. Det handlar inte om något kortsiktigt beslut, utan vi behöver gå tillbaka en del i historien.

En viktig åtgärd vidtogs under den borgerliga regeringen med min företrädare miljöminister Carlgren, som då gjorde en riktad budgetsatsning mot länsstyrelserna med det uttalade syftet att de skulle prioritera tillsynen av småskalig vattenkraft högre. Nu ser vi ett antal borgerliga företrädare uppröras över att länsstyrelserna gör just det som framgick av direktivet från den dåvarande regeringen. Det var alltså de som tog initiativ till att skärpa tillsynsarbetet riktat mot den småskaliga vattenkraften.

Detta är processer som tar flera år; det tar så här många år innan vi ser effekterna. När man då riktar kritik mot den nuvarande regeringen tycker jag att det är viktigt att allmänheten förstår att man talar om åtgärder som man själv har sjösat.

Jag vill också bemöta påståendet att ett antal landshövdingar skulle ha begärt möten för att diskutera detta med mig som miljöminister. Någon sådan begäran har inte inkommit till Regeringskansliet. Det vi i Regeringskansliet arbetar med och som är vårt fokus och tar hela vår uppmärksamhet är att genomföra energioverenskommelsen i dess helhet. Det förvånar mig om detta skulle väcka kritik från riksdagen.

Självklart är det viktigaste att vi nu får sjösätta den breda överenskommelse som gjorts mellan blocken. Men jag är den första att erkänna att det är en komplex och svår fråga som berör flera lagstiftningar, och det tar viss tid att bereda den. Vi kommer dock att återkomma med en proposition före sommaren.

Anf. 49 STEN BERGHEDEN (M):

Herr talman! Tack, ministern, för ett försök till svar. Jag har suttit och lyssnat på några andra interpellationsdebatter här i dag, bland annat med minister Damberg som diskuterade att regeringen har möjlighet att i vissa lägen hoppa över konsekvensbeskrivningar och annat och ta snabbare beslut om det är påkallat för att minska skador. Det gör man tydligen i många frågor, och det tycker jag är bra.

Men just i denna fråga har både ministern och regeringen valt att inte vidta några andra åtgärder eller försöka stoppa processen och häxjakten, som min kollega sa nyss, på de småskaliga vattenkraftverken.

Därför måste den första frågan, som jag hoppas få svar på, bli: Är ministern beredd att ta någon form av initiativ för att stoppa de processer som startar, pågår och håller på att slutföras när det gäller den småskaliga el- och vattenkraftsverksamheten ute i landet?

Det är nämligen rätt uppenbart att det kommer att komma ny lagstiftning och en ny tillämpning ute på våra länsstyrelser, som de också efterfrågar. Då är det rätt viktigt att vi inte slutför alla de pågående processerna så att dessa verksamheter läggs ned, för att i efterhand kunna konstatera att de hade kunnat leva vidare med den nya lagstiftningen och det nya sättet att hantera det hela. Det tycker jag är en rimlig bedömning man kan göra för att inte orsaka större skada än vad som är absolut nödvändigt.

Det är alltså min fråga till ministern. För att sedan bemöta ministern kan jag säga att den borgerliga regeringen visserligen tog initiativ till att titta över detta, men det allvarliga nu, herr talman, är att ministern under två års tid har sett detta och sitter och väntar på att det ska verkställas utan att göra någonting. Det är det som är allvarligt. Vi reagerar ju – har vi gjort något fel är vi beredda att ändra på det.

Bekymret med den här regeringen är att man ser felet men inte är beredd att ändra något för att lösa problemet. I stället försöker man i sin argumentation skylla på den borgerliga regeringen. Ni – ministern och regeringen – har makten att göra något. Ni kan göra det nu, men ni väljer att avstå. Det tycker jag är anmärkningsvärt.

Herr talman! Man hör dagligen att ägarna av småskaliga vattenkraftverk runt om i landet ringer och är uppgivna, ledsna och besvikna. De har servat landsbygden med sågverk, småindustrier, elkraft, kvarnar och annat under hundratals år. Nu tvingas de lägga ned verksamheten på så tvivelaktiga grunder som att det behövs en ny tillståndprocess som kräver så oerhört mycket nya pengar och kontroller att det hela blir helt oekonomiskt och oförsvarbart; det går inte att klara av. Det står tydligt i energiöverenskommelsen att det inte ska kosta så mycket pengar och vara så ekonomiskt betungande för den enskilde.

Herr talman! Ett råd till ministern och regeringen: Sätt ned foten! Tala om för länsstyrelserna det som de efterfrågar, nämligen att vi vill vänta in dessa beslutsprocesser tills vi är klara med arbetet. Låt det ta den tid det tar. Men stoppa de processer som håller på att göra att de småskaliga elkraftverken och övrigt håller på att läggas ned ute på landsbygden.

Det är detta som är det viktiga, och jag hade hoppats att ministern hade kommit dit. Men är ministern beredd att göra någonting för att bromsa upp den utveckling som nu pågår?

Anf. 50 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Senast togs frågan upp här i riksdagen av min partikollega Lars-Axel Nordell. Då skyllde miljöministern på EU och ramdirektivet för vatten.

Tidningen Västsverige har frågat EU-kommissionen om EU vill att Sverige river ut den småskaliga vattenkraften. Tidningen fick svar från EU-kommissionens talesperson i miljöfrågor, Enrico Brivio. Av hans svar framgår det att EU-kommissionen inte vill att Sverige stänger ned den småskaliga vattenkraften eller river mindre dammar för att uppnå god ekologisk status.

Enligt EU:s ramdirektiv för vatten ska det i stället ske en korrekt planering, där man tar hänsyn till vattenkvaliteten vid projektering av vattenkraft och dammar.

Vattendirektivets krav riktar sig alltså mot projektering av ny vattenkraft. Utifrån kommissionens svar finns det ingen grund för att använda vattendirektivet som ett universalvapen mot äldre anläggningar.

Regeringen har alltså ingen grund för att skylla på EU längre.

Min fråga till miljöministern är: Varför skyller ministern på EU och ramdirektivet för vatten, när regeringen har makten och det fulla ansvaret att kunna ändra på detta?

Anf. 51 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Jag ska börja med att kommentera den process som EU-kommissionen driver mot Sverige. EU-kommissionen har uttalat tydlig kritik mot det sätt som Sverige har genomfört vattendirektivet på och driver ett överträdelseärende mot Sverige som slutligen kan komma att avgöras i EU-domstolen. Det är värt att påpeka att den största risken med den typen av processer är att enskilda verksamhetsutövare riskerar att bli betalningsskyldiga. Att staten agerar och är lyhörda i dessa processer är viktigt för att vi ska skydda de enskilda verksamhetsutövarna.

EU-kommissionens kritik består bland annat i ett ifrågasättande av vattendirektivets krav på att tillstånd inte får meddelas till verksamheter som riskerar att äventyra att rätt vattenstatus nås i rätt tid och att det genomförs i Sverige.

Kommissionen ifrågasätter även om vi har ett provningssystem som möjliggör att vi i tid hinner åtgärda de anläggningar som i dag lägger hinder i vägen för att nå rätt status i rätt tid.

När vi lägger fram en proposition före sommaren är det alltså väsentligt att vi genomför alla delar i energiöverenskommelsen, att vi möter Vattenverksamhetsutredningens förslag och tar hänsyn till denna rättsliga process. Det är detta som gör frågan komplicerad och i viss mån tidskrävande.

Jag vill även lyfta fram att en del av detta handlar om finansiering. Då är det viktigt att komma ihåg vad som sägs i energiöverenskommelsen. Förutom att sänka fastighetsskatten i fråga om vattenkraft har vi i energiöverenskommelsen slagit fast att vattenkraftsbranschen fullt ut ska finansiera kostnader för till exempel omprövning av verksamheter som gör att Sverige lever upp till EU-rätten och dess krav på vattenverksamheter.

Det pågår en process i branschen för att ta fram ett förslag om en vattenfond i enlighet med vad som står i energiöverenskommelsen. Vi följer detta arbete noga, och vi vill från regeringen inte föregå det utan visa en lyhördhet mot branschens arbete och låta det ta den tid som det behöver. Det är flera processer som ska landa i denna proposition, och det är processer som vi inte kan hetsa fram.

Vi har gjort en historisk energiöverenskommelse i Sverige, och det tar tid att genomföra alla dess delar. Det är viktigt att det blir rätt.

Jag vill avsluta med att säga att det som föreslås om att jag som minister ska gå till länsstyrelserna och be att de ska stoppa pågående tillståndsprojekt inte vore i enlighet med konstitutionen utan olagligt. Självklart kommer jag inte att lyda den typen av råd utan respektera den typ av myndighetsutövning som vi har i Sverige.

Anf. 52 STEN BERGHEDEN (M):

Herr talman! Det är klart att regeringen kan fatta ett beslut om att man vill avvakta dessa processer tills man är färdig med den nya lagstiftningen. Det är självklart. Det handlar om vilja och ingenting annat än ren vilja. Denna vilja finns uppenbarligen inte.

Jag ska förtydliga en sak här med tanke på att ministern sa att det inte har kommit in någonting om samtal och annat. Jag kan upplysa ministern om att jag inte tror att ministern ljuger men att hon kanske är lite vårdslös med sanningen. Jag står med två handlingar här som handlar om att landshövdingar runt om i landet har påpekat vad de vill och att de också vill ha ett möte med i detta fall statssekreteraren. Men jag tror att statssekreteraren jobbar rätt nära ministern i fråga om dessa samtal.

Om ministern inte har sett dessa mejl och dessa förfrågningar är det kanske bra om hon går igenom dessa delar och faktiskt bemöter länsstyrelsernas oro ute i landet när det gäller att kunna hantera detta.

Det är faktiskt så att länsstyrelserna å ena sidan ska värna om kulturmiljöer runt om på landsbygden. Å andra sidan får de stänga ned småskalig vattenproduktion som ofta hör ihop med dessa kulturmiljöer. Detta kan inte vara lätt för de länsstyrelser som vill behålla den småskaliga vattenproduktionen i sina områden och ser en fördel med det.

Min fråga återstår: Är ministern beredd att fatta någon typ av beslut för att stoppa den process och den häxjakt som pågår när det gäller svensk småskalig elkraftsproduktion ute på landsbygden i avvaktan på att en ny lagstiftning och en ny tillämpning verkligen kommer till stånd?

Anf. 53 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Ministern svarade att det inom Regeringskansliet för närvarande pågår en process att analysera innebörden av energiöverenskommelsen. Samtidigt som det processas i Regeringskansliet har länsstyrelserna fått mer pengar för att fortsätta häxjakten på ägare av småskalig vattenkraft. Varför har miljöministern och regeringen, som det verkar, en så loj och likgiltig inställning till de olika länsstyrelsernas framfart mot ägarna till småskalig vattenkraft?

Detta är en mycket allvarlig fråga. Ytterst handlar det faktiskt om äganderätten och att det ska finnas förtroende för Sverige som en rättsstat.

Ministern kan göra mycket mer i denna fråga. Jag är övertygad om att hon har mandatet och ser problemet. Vi vädjar till henne att ta del av hur det ser ut i Sverige.

Min avslutande fråga till miljöministern är: Kommer regeringen att skapa ett rådrum och genast stoppa utrivningen av alla dammar runt om i Sverige tills regeringen har processat och analyserat klart i frågan?

Anf. 54 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Herr talman! Både jag och min statssekreterare har regelbunden kontakt med landets landshövdingar. På landshövdingemötet i december 2016 beslutade landshövdingarna gemensamt att inte höra av sig till regeringen och begära ett specifikt möte om tillståndprocesserna kring vattenkraft utan i stället uppdra åt de fem landshövdingar som är ordförande i respektive vattendelegation att sköta den dialogen. Det blir då en del av den pågående, regelbundna dialog som sker mellan min statssekreterare och dessa landshövdingar om just vattenfrågorna. Dialogen är kontinuerlig och en del av vår ordinarie verksamhet.

Så här är det: Den förra regeringen gjorde en riktad satsning där den uppdrog åt landets länsstyrelser att prioritera just tillsynen av vattenkraft högre. Effekten av det blev inte helt lyckad. Därför enades vi i energiöverenskommelsen om att göra ett omtag och bland annat ha en annan finansiering. Den borgerliga regeringen tänkte nämligen inte efter ordentligt när det gäller hur åtgärderna skulle finansieras. Där har vi nu en gemensam bild, nämligen att det ska finansieras av branschen, och förslaget man pekar på är en fondlösning.

Arbetet med att skapa en sådan fondlösning pågår, samtidigt som vi arbetar på en proposition. Den kommer att läggas fram före sommaren. Innan det sker kommer jag självklart inte att begå några konstitutionella misstag och ge i uppdrag att stoppa pågående tillståndprocesser. Det vore olämpligt och fel av mig.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 18 Bordläggning

Prot. 2016/17:51
10 januari

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2016/17:30 Framtidsfullmakter – en ny form av ställföreträdarskap för vuxna

2016/17:73 Funktionskrav för elmätare

Framställningar

2016/17:RB3 Medgivande för Riksbanken att ge kredit till Internationella valutafonden

2016/17:RB4 Förlängning av Sveriges deltagande i IMF:s nya lånearrangemang (NAB)

EU-dokument

KOM(2016) 818 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1008/2008 om gemensamma regler för tillhandahållande av lufttrafik i gemenskapen

Gemensam parlamentarisk kontrollgrupp för Europol Utkast till text från trojkans arbetsgrupp inför EU-talmanskonferensen den 23–25 april 2017

§ 19 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 20 december

2016/17:202 Förstärkning av LAS

av *Helén Pettersson i Umeå* (S)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:203 Anställningsskyddet i LAS

av *Annelie Karlsson* (S)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:204 Brott mot äldre

av *Lars-Arne Staxäng* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:205 Förutsättningarna för den småskaliga vattenkraften

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:206 Globalt kvinnoförtryck

av *Amineh Kakabaveh* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:207 Överutnyttjande av assistansersättningen

av *Bengt Eliasson* (L)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

Prot. 2016/17:51
10 januari

2016/17:208 Bistånd till de folkmordsdrabbade folken i Irak
av *Robert Hannah* (L)
till statsrådet *Isabella Lövin* (MP)

2016/17:209 Enkelrum eller dubbelrum i stödboenden
av *Alexandra Anstrell* (M)
till statsrådet *Åsa Regnér* (S)

den 21 december

2016/17:210 Talerätt vid skydds- och licensjakt
av *Runar Filper* (SD)

till miljöminister *Karolina Skog* (MP)

2016/17:211 Åtgärder mot illegal yrkestrafik
av *Emma Wallrup* (V)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2016/17:212 Småskaliga vattenkraftverk
av *Magnus Oscarsson* (KD)

till miljöminister *Karolina Skog* (MP)

2016/17:213 Räddningstjänstpersonal i beredskap
av *Daniel Bäckström* (C)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

den 22 december

2016/17:214 En polishögskola i Rosengård
av *Tobias Billström* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2016/17:215 Träffsäkra insatser inom LSS
av *Bengt Eliasson* (L)

till statsrådet *Åsa Regnér* (S)

2016/17:216 Tilläggsdirektiv till LSS-utredningen
av *Bengt Eliasson* (L)

till statsrådet *Åsa Regnér* (S)

2016/17:217 Växande vårdköer med stora regionala skillnader
av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet *Gabriel Wikström* (S)

den 29 december

2016/17:218 Försämrad postutdelning i glesbygden
av *Lotta Finstorp* (M)

till statsrådet *Peter Eriksson* (MP)

den 30 december

2016/17:219 Rimliga elnätspriser

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)

till statsrådet *Ibrahim Baylan* (S)

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 20 december

2016/17:562 En haverikommission mot barnäktenskap

av *Christina Örnebjär* (L)

till statsrådet *Åsa Regnér* (S)

2016/17:563 Säkra och likvärdiga livsmedelskontroller

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

2016/17:564 Inrättandet av en ny myndighet med ansvar för jakt och viltvård

av *Åsa Coenraads* (M)

till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

2016/17:565 Förberedelser för förstörelse av den utbyggda hamnen i Slite

av *Allan Widman* (L)

till försvarsminister *Peter Hultqvist* (S)

den 21 december

2016/17:566 Arbetsmarknadskonflikt vid kollektivavtal

av *Hans Rothenberg* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister *Ylva Johansson* (S)

2016/17:567 Förtroendet för rikspolischefen

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2016/17:568 Beredningen av Barns och ungas rätt vid tvångsvård (SOU 2015:71)

av *Christina Örnebjär* (L)

till statsrådet *Åsa Regnér* (S)

2016/17:569 Hot mot Vänersjöfarten

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet *Anna Johansson* (S)

2016/17:570 Begränsning av övertidsarbetet

av *Peter Persson* (S)

till arbetsmarknads- och etableringsminister *Ylva Johansson* (S)

2016/17:571 Den kubanska regimens gripande av Eduardo Cardet

av *Sofia Damm* (KD)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2016/17:572 Illegala vapen

av *Amir Adan* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2016/17:573 Brister på stödboenden

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet *Åsa Regnér* (S)

2016/17:574 Placering av barn och unga på stödboenden
av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

**2016/17:575 Ändrade beskattningsregler för ökad privatbostadsut-
hyrning**

av *Ewa Thalén Finné* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:576 Stopp för kommunala särkrav vid bebyggelse

av *Ewa Thalén Finné* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:577 Lättillgängligt stöd

av *Eva Lindh* (S)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:578 Om situationen för radarsystemet ArtE 740

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:579 Säkerhetsbrister på stödboenden

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

den 22 december

2016/17:580 Myndigheternas budgetramar

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2016/17:581 Jämställdhet på svensk arbetsmarknad

av *Jenny Petersson* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:582 Vattenbrist och nationell säkerhet

av *Peter Persson* (S)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:583 Drönare i näringslivet

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:584 Regellättnader för modulbostäder

av *Elisabeth Svantesson* (M)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:585 Kostnader för ERTMS

av *Per Klarberg* (SD)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:586 Brister på HVB-hem

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:587 Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism

av *Andreas Norlén* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2016/17:588 Ohälsa i offentlig sektor

av *Lotta Finstorp* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

den 23 december

Prot. 2016/17:51
10 januari

2016/17:589 Brister i socialtjänsten

av *Jenny Petersson* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:590 Polisens arbetsmiljö

av *Lotta Finstorp* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:591 Kommunernas placering av barn och unga på stödboende

av *Jenny Petersson* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2016/17:592 Boendeanternativ för barn och unga på stödboende

av *Jenny Petersson* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

den 27 december

2016/17:593 Modern teknik som verktyg inom de gröna näringarna

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:594 Länsstyrelserna och företagsklimatet

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

den 28 december

2016/17:595 Det juridiska ansvaret inom lagstiftningen om kassaregister

av *Lars-Arne Staxäng* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:596 Allemansrätten och markägarens intressen

av *Lars-Arne Staxäng* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2016/17:597 Krigsbrott i östra Aleppo

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

den 2 januari

2016/17:598 Arbetslöshet under ungdomsåren

av *Lotta Finstorp* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

den 3 januari

2016/17:599 Dödsstraffet i Belarus

av *Birgitta Ohlsson* (L)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:600 Straffrättslig reglering av våld mot polishundar
av Roger Haddad (L)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

den 4 januari

2016/17:601 Post i glesbygd

av *Saila Quicklund* (M)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:602 Jämlik folkhälsa

av *Saila Quicklund* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:603 Insemination för ensamstående kvinnor

av *Jenny Petersson* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:604 TBE-vaccin

av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:605 Tryggt barnafödande i Sverige

av *Jenny Petersson* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:606 Avvecklingen av sysselsättningsfasen

av *Jenny Petersson* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:607 Länsstyrelsernas befogenhet

av *Boriana Åberg* (M)
till statsminister Stefan Löfven (S)

den 9 januari

2016/17:608 Nivån på skatteuttaget

av *Boriana Åberg* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:609 Utvecklingsmöjligheterna för sjöfarten

av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:610 Gode män

av *Boriana Åberg* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:611 Sjukvillkor för nyföretagare

av *Saila Quicklund* (M)
till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2016/17:612 Åtgärder för att skydda eftersöksjägare

av *Sten Bergheden* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:613 Fyrverkerier

av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:614 Detaljplanen för Science Village i Lund

av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 21 december

2016/17:396 Översyn av arbetsmarknadens konfliktregler

av *Mats Persson* (L)

till arbetsmarknads- och etableringsminister *Ylva Johansson* (S)

den 23 december

2016/17:471 Utbildningsstöd till placerade barn

av *Thomas Finnborg* (M)

till statsrådet *Åsa Regnér* (S)

2016/17:472 Funktionsnedsattas möjlighet till jakt

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)

till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

2016/17:473 Växande vårdköer

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet *Gabriel Wikström* (S)

2016/17:477 Kvalitet i asylprövningen

av *Johan Forssell* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2016/17:478 Prognos över antalet beviljade uppehållstillstånd

av *Johan Forssell* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2016/17:475 Driftsavbrott på krisinformation.se

av *Pål Jonson* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2016/17:479 Ett svenskt veterancentrum

av *Pål Jonson* (M)

till försvarsminister *Peter Hultqvist* (S)

2016/17:474 En strategi för drönare i Sverige

av *Erik Ottoson* (M)

till närings- och innovationsminister *Mikael Damberg* (S)

den 27 december

2016/17:480 Kameraövervakningslagstiftningens tillämpning på drönare

av *Erik Ottoson* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2016/17:482 Utredning av strandskyddet

av *Ewa Thalén Finné* (M)

till miljöminister *Karolina Skog* (MP)

2016/17:481 Fler bygglovsbefriade åtgärder

av *Ewa Thalén Finné* (M)

till statsrådet *Peter Eriksson* (MP)

2016/17:483 Besittningsskydd i kommunalt ägda bostadsrätter
av *Robert Hannah* (L)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:489 Säkerhetspolisens information om återvändande terrorister

av *Roger Haddad* (L)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:485 Översyn av LIS-områdeslagstiftningen

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:484 Regeringens samordnare

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)

till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2016/17:486 Handläggningstider vid länsstyrelserna

av *Per Åsling* (C)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2016/17:487 Nätutbyggnad

av *Rickard Nordin* (C)

till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2016/17:490 Förändringar av IB-elevers betyg

av *Birgitta Ohlsson* (L)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2016/17:488 Samhällsintresset i centrumanläggningar

av *Nooshi Dadgostar* (V)

till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:491 Spenderande av skattebetalarnas pengar

av *Marta Obminska* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2016/17:494 Väntetider inom vården

av *Ann-Britt Åsebol* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:492 Hemleverans av alkohol

av *Amir Adan* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:493 Brottsoffers möjlighet till upprättelse i rimlig tid

av *Maria Abrahamsson* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

den 28 december

2016/17:495 Kraftigt växande vårdköer

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:518 Postnord och kvalitetssäkring av postala försändelser

av *Hans Rothenberg* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:510 Den svenska insatsstyrkan i Mali

av *Lena Asplund* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:506 10 procents marint skydd år 2020

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till miljöminister *Karolina Skog* (MP)

2016/17:503 God ekologisk status i Östersjön år 2021

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till miljöminister *Karolina Skog* (MP)

2016/17:499 Mordutredningar

av *Johan Hedin* (C)
till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2016/17:497 Fler jobb

av *Helena Bouveng* (M)
till kultur- och demokratiminister *Alice Bah Kuhnke* (MP)

2016/17:498 Fler jobb

av *Helena Bouveng* (M)
till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2016/17:500 Fler jobb

av *Helena Bouveng* (M)
till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

2016/17:501 Fler jobb

av *Helena Bouveng* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister *Ylva Johansson* (S)

2016/17:502 Fler jobb

av *Helena Bouveng* (M)
till statsrådet *Åsa Regnér* (S)

2016/17:504 Fler jobb

av *Helena Bouveng* (M)
till statsrådet *Peter Eriksson* (MP)

2016/17:505 Fler jobb

av *Helena Bouveng* (M)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2016/17:507 Fler jobb

av *Helena Bouveng* (M)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2016/17:508 Fler jobb

av *Helena Bouveng* (M)
till närings- och innovationsminister *Mikael Damberg* (S)

2016/17:509 Fler jobb

av *Helena Bouveng* (M)
till statsrådet *Ibrahim Baylan* (S)

2016/17:511 Fler jobb

av *Helena Bouveng* (M)
till miljöminister *Karolina Skog* (MP)

2016/17:513 Fler jobb

av *Helena Bouveng* (M)
till utbildningsminister *Gustav Fridolin* (MP)

2016/17:512 Fler jobb

av *Helena Bouveng* (M)
till statsrådet *Helene Hellmark Knutsson* (S)

2016/17:514 Fler jobb

av *Helena Bouveng* (M)
till statsrådet *Gabriel Wikström* (S)

Prot. 2016/17:51
10 januari

2016/17:515 Fler jobb
av *Helena Bouveng* (M)
till socialförsäkringsminister *Annika Strandhäll* (S)

2016/17:516 Fler jobb
av *Helena Bouveng* (M)
till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

2016/17:517 Fler jobb
av *Helena Bouveng* (M)
till statsrådet *Anna Johansson* (S)

den 29 december

2016/17:520 Reglers efterlevnad inom polisen
av *Krister Hammarbergh* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2016/17:524 Århuskonventionen och skydd av naturmiljö och biologisk mångfald

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

2016/17:526 Snabbspår på arbetsmarknaden

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister *Ylva Johansson* (S)

2016/17:525 Timlöner på 27 kronor

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

den 30 december

2016/17:530 Staten som aktiv ägare i SAS

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till närings- och innovationsminister *Mikael Damberg* (S)

2016/17:529 Hälsans fördelning i samhället

av *Lotta Finstorp* (M)

till statsrådet *Gabriel Wikström* (S)

2016/17:536 Hantering av vattenföroreningar från 3D-skrivare

av *Kristina Yngwe* (C)

till miljöminister *Karolina Skog* (MP)

2016/17:535 Rabies i Sverige

av *Åsa Coenraads* (M)

till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

2016/17:532 Häktet och polishuset i Västerås

av *Roger Haddad* (L)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

den 2 januari

2016/17:538 Naturbruksprogrammet

av *Caroline Helmersson Olsson* (S)

till statsrådet *Anna Ekström* (S)

2016/17:556 Könseparerade tider i badhus

av *Patrick Reslow* (M)
till kultur- och demokratiminister *Alice Bah Kuhnke* (MP)

2016/17:542 Samordnare mot segregation och våld i Järvaområdet

av *Beatrice Ask* (M)
till statsrådet *Ibrahim Baylan* (S)

2016/17:552 Ökat nationellt inflytande över EU:s naturvårdslagstiftning

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)
till miljöminister *Karolina Skog* (MP)

2016/17:553 Kostnader för fältartister

av *Stig Henriksson* (V)
till försvarsminister *Peter Hultqvist* (S)

2016/17:547 Framtidens förvaltning av vargstammen

av *Åsa Coenraads* (M)
till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

2016/17:544 Gotlandskabeln

av *Rickard Nordin* (C)
till statsrådet *Ibrahim Baylan* (S)

den 4 januari

2016/17:548 Ett förstärkt djurskydd i EU

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)
till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

2016/17:564 Inrättandet av en ny myndighet med ansvar för jakt och viltvård

av *Åsa Coenraads* (M)
till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

2016/17:563 Säkra och likvärdiga livsmedelskontroller

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)
till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

2016/17:566 Arbetsmarknadskonflikt vid kollektivavtal

av *Hans Rothenberg* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister *Ylva Johansson* (S)

2016/17:565 Förberedelser för förstörelse av den utbyggda hamnen i Slite

av *Allan Widman* (L)
till försvarsminister *Peter Hultqvist* (S)

2016/17:470 Föreningslivet och filmpolitiken

av *Cecilia Magnusson* (M)
till kultur- och demokratiminister *Alice Bah Kuhnke* (MP)

den 5 januari

2016/17:521 Margot Wallströms resa till Palestina

av *Sofia Damm* (KD)
till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2016/17:519 Presidentvalet i Gambia

av *Hans Linde* (V)
till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

Prot. 2016/17:51
10 januari

2016/17:578 Om situationen för radarsystemet ArtE 740

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:571 Den kubanska regimens gripande av Eduardo Cardet

av *Sofia Damm* (KD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:543 Ahmadiyyamuslimer och andra religiösa minoriteter i Pakistan

av *Bengt Eliasson* (L)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:527 Behandlingen av regimkritiker i Iran

av *Amineh Kakabaveh* (V)

till statsminister Stefan Löfven (S)

2016/17:597 Krigsbrott i östra Aleppo

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

den 9 januari

2016/17:587 Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism

av *Andreas Norlén* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

§ 22 Kammaren åtskildes kl. 15.41.

Sammanträdet leddes
av tredje vice talmannen från dess början till och med § 16 anf. 39 (delvis)
och
av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen	1
§ 3 Anmälan om ersättare	1
§ 4 Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 5 Meddelande om frågestund.....	2
§ 6 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	2
§ 7 Anmälan om faktapromemorior	2
§ 8 Anmälan om granskningsrapport	3
§ 9 Ärenden för hänvisning till utskott	3
§ 10 Ärende för bordläggning.....	3
§ 11 Svar på interpellation 2016/17:189 om konsekvensutredningar	4
Anf. 1 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	4
Anf. 2 JÖRGEN WARBORN (M)	4
Anf. 3 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	5
Anf. 4 JÖRGEN WARBORN (M)	6
Anf. 5 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	7
Anf. 6 JÖRGEN WARBORN (M)	8
Anf. 7 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	9
§ 12 Svar på interpellation 2016/17:183 om hot mot förtroendevalda	9
Anf. 8 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	9
Anf. 9 HANS ROTHENBERG (M)	10
Anf. 10 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	11
Anf. 11 HANS ROTHENBERG (M)	12
Anf. 12 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	13
Anf. 13 HANS ROTHENBERG (M)	14
Anf. 14 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP).....	15
§ 13 Svar på interpellation 2016/17:139 om nationell antidopningsorganisation	15
Anf. 15 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	15
Anf. 16 SAILA QUICKLUND (M)	15
Anf. 17 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	16
Anf. 18 SAILA QUICKLUND (M)	17
Anf. 19 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	18
Anf. 20 SAILA QUICKLUND (M)	19
Anf. 21 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	19

§ 14 Svar på interpellation 2016/17:174 om barnidrottsombudsman.....	19
Anf. 22 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	19
Anf. 23 SAILA QUICKLUND (M).....	20
Anf. 24 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	21
Anf. 25 SAILA QUICKLUND (M).....	22
Anf. 26 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	23
Anf. 27 SAILA QUICKLUND (M).....	24
Anf. 28 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	24
§ 15 Svar på interpellation 2016/17:198 om den fria rörligheten för varor i EU.....	25
Anf. 29 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	25
Anf. 30 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M).....	25
Anf. 31 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M).....	26
Anf. 32 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	26
Anf. 33 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M).....	27
Anf. 34 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M).....	28
Anf. 35 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	28
Anf. 36 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M).....	29
Anf. 37 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S).....	30
§ 16 Svar på interpellation 2016/17:187 om FN-upphandling	31
Anf. 38 Statsrådet ANN LINDE (S).....	31
Anf. 39 HANS ROTHENBERG (M).....	32
Anf. 40 Statsrådet ANN LINDE (S).....	33
Anf. 41 HANS ROTHENBERG (M).....	34
Anf. 42 Statsrådet ANN LINDE (S).....	34
Anf. 43 HANS ROTHENBERG (M).....	35
Anf. 44 Statsrådet ANN LINDE (S).....	36
§ 17 Svar på interpellationerna 2016/17:172, 205 och 212 om småskaliga vattenkraftverk	36
Anf. 45 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	36
Anf. 46 STEN BERGHEDEN (M).....	37
Anf. 47 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	38
Anf. 48 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	38
Anf. 49 STEN BERGHEDEN (M).....	39
Anf. 50 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	40
Anf. 51 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	40
Anf. 52 STEN BERGHEDEN (M).....	41
Anf. 53 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	42
Anf. 54 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP).....	42
§ 18 Bordläggning.....	43
§ 19 Anmälan om interpellationer	43
§ 20 Anmälan om frågor för skriftliga svar	45
§ 21 Anmälan om skriftliga svar på frågor	49
§ 22 Kammaren åtskildes kl. 15.41.	54